

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR.05 109. ÅRGANG 28.03.23 - 18.04.23

**GRØNNVASKING
I DET RUNDE
RØDE?**

GRATIS

VI HAR NETTSIDE!

Sjekk den ut på underdusken.no

16

UENIG I TILSTANDEN PÅ FILOSOFISTUDIET I FORRIGE UTGAVE:

– Det som kom frem der, er på ingen måte unikt for filosofi.

44

REISEBREV:

God natt, Samfundet: Piker, vin og Bodegaen. Samfundet er stedet.

30

HU OG HEI NTNUI NYOPPSTARTET UNDERGRUPPE:

NTNUI hu og heigjeng håper å kunne skape liv og god stemning på sportsarrangementer.

48

INTERVJU TARJEI VESAAS- VINNER:

M. Seppola Simonsen føler presset som følger med å vinne den prestisjetunge debutantprisen.

Påskekonsurransen Under Dusken
2023

HVOR MANGE PÅSKEEGG GJEMMER
SEG I MAGASINET? Skann QR-koden,
skriv hvor mange du finner og bli med i
trekningen av et fullpakket påskeegg.

LES MER PÅ [UNDERDUSKEN.NO](https://underdusken.no)

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Ingeborg Hågensen
– Tlf: 415 69 756
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Kristoffer Benjamin Løge Hedman
– Tlf: 482 33 023
avisredaktor@studentmediene.no

Bendik Brodshaug
– Tlf: 468 47 347
nettredaktor@studentmediene.no

**ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS**
Trym Håkon Sundby
– Tlf: 905 38 312
ansvarligredaktor@studentmediene.no

REDAKSJONSSJEF
Andreas Jensen
redaksjonsjef@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Sara Heilmann
– Tlf: 919 91 626
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Rohit Balasubramaniam
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Amanda Hytten Bjerknes
debattredaktor@studentmediene.no

AKTUALITETSREDAKTØR
Ayne Kifle Assefa Aalen
aktualitetsredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Helge Isdal
kulturredaktor@studentmediene.no

FOKUSREDAKTØR
Astrid Lie Sætoberget
fokusredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Even Kaushik
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Øyvind Sivertsen
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISKSJEF
Julia Høgbrenna Gabrielsen
grafisksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Victoria Lillejord Stenshogen
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Andrea Barland (sjef), Amanda Hytten
Bjerknes, Benedikt Erikstad Javorovic, Cecilie
Bjørnsdatter Raustein, Erlend Gylver, Margret
Meek, Marthe Bjerva, Hallstein Rastad

GRAFIKERE
Milly Garde
Sondre Gardsteig Kløvfjell
Jesper Hustad
Ingrid Kvernevik Knudsen

KORREKTUR
Cecilie Bjørnsdatter Raustein (sjef)

FORSIDE
Torstein Olav Eriksen (foto) og Emilie
Myrene Stokke (illustrasjon)

Sex kan og skal være en gylden mulighet for å bejlere.

TIPS OSS!
tips@studentmediene.no

ANNONSERE?
salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Under Dusken blir utgitt av Studentmediene i Trondheim som får økonomisk støtte av Velferdstinget i Trondheim og Studenter-samfundet i Trondheim, som står uten redaksjonelt ansvar.

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS. Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

BUNNPRIS

Påskekos

7⁹⁰
pr. hg

SMÅGODT
pr. hg
7.90 /HG

59,-

GILDE GRILLPØLSE
2 x 600 g pr. pk

79,-
+ pant

SOLO OG SOLO SUPER
0.33 l x 12 bx sleek+ pant
19.95 /L

30,-

GILDE BACON-/STORFEBURGER
2 x 130 g pr. pk
115.38 /KG

-40%

ALLE PIZZA FRA DR. OETKER
Fra 216 g pr. stk

-40%

EVERGOOD 250 G OG HELE BØNNER 500 G
Fra 250 g pr. pk

2 for
10,-
+ PANT

RAMLØSA CITRUS OG GRANATEPLE
0.33 l + pant
0.00 /L

4 for
100,-

FREIA SJOKOLADEPLATER
190/200 g

69,-
+ pant

COCA-COLA U/SUKKER
1.5 l x 6 fl + pant
7.67 /L

Tilbudene gjelder t.o.m. 2. april. Gjelder kun private husholdninger. Forbehold om prisendringer, trykkfeil og utsolgte varer.

* Utvalget kan variere fra butikk til butikk

LEDER

Ingeborg Hågensen
REDAKTØR I UNDER DUSKEN

Studentene erklærte klimakrise, men valgte pils over planet

På Samfundsmøtet Studentene erklærer klimakrise den 25. mars vedtok en nesten enstemmig Storsal å erklære klimakrise, og at krisen bør være regjeringens øverste prioritet. Like enige var studentene derimot ikke da det skulle voteres over en intern meningsytring som handlet om at UKA og Samfundet ikke bør sponses av selskaper som driver med utvinning av fossil energi. Med én avgjørende stemme valgte Storsalen i praksis å ikke droppe Equinor som hovedsponsor.

Forrige uke gikk FNs klimapanel ut og ga oss en siste advarsel om at vi må endre kurs. Studentene ønsker at klimakrisen skal være politikerenes øverste prioritet, men ved å ta det aktive valget om å ikke bryte med fossile industrier, gir de et inntrykk av at Storsalen tenker likt som enhver grønnvasket politiker. Det er bra vi tar klimadiskusjonen, men det løser dessverre ikke klimakrisen.

Under klimademonstrasjonen tidligere på dagen sa Samfundetleder Una Onsrud at det føles som om vi roper ut i ingenting. Ved å rope uten å handle gjør vi nettopp det. Vi er nødt til å fylle tomrommet, og det gjør vi ved å handle. Equinor ville nok ikke mistet nattesøvnen over å ikke få lov til å sponse UKA, men det handler om å ta et standpunkt og vise at vi mener alvor når vi sier at politikerne bør ha klimakrisen som sin øverste prioritet.

UKA er Norges største kulturfestival og det står stor respekt av det arbeidet de gjør. Å lage Norges største kulturfestival er ikke gratis og jeg skjønner at det stilles krav til et overskudd for at UKA skal være den festivalen vi kjenner. Men økonomien til studentfrivilligheten har aldri vært romslig. Det har likevel ikke satt en stopper for de magiske øyeblikkene studentfrivilligheten skaper og har skapt i over 100 år.

Skal vi få en reell endring, må vi akseptere at det vil gi konsekvenser for oss, selv om konsekvensen betyr en dyrere øl på Samfundet. At UKA og Samfundet må kutte i aktivitet, burde vært et offer studentene var villige til å ta for å vise at vi tar klimakrisen på alvor.

Det er heldigvis noen lyspunkt her. Det var et flertall som stemte for å droppe Equinor som hovedsponsor. En nesten enstemmig Storsal erklærte klimakrise og forslagsstillerne løftet frem en viktig diskusjon som viser at klima er noe studentene engasjerer seg i. I UKA-21 var visjonen «Det umulige blir mulig». Kanskje kunne vi sagt at det umulige er mulig så lenge økonomien er stabil nok og Nybygget er ferdigstilt. Siden flertallet stemte for meningsytringen, og det kun var en stemme som var avgjørende for valget, håper jeg at denne diskusjonen tas opp igjen ved en senere anledning.

ILLUSTRASJON: Linn Zhu Yu Grotnes

Éi røyst avgjorde da Samfundet sa nei til å droppa Equinor

TEKST: Mari Kaslegard | FOTO: Torstein Olav Eriksen

Storsalen røysta over ei intern meiningsytring mot å motta sponsor-middel frå selskap som driv med utvinning av fossil energi. Slik gjekk det.

Samfundetmedlemmane Max Lødøen og Norunn Krokeide fremja laurdag 25. mars ei intern meiningsytring med følgjande ordlyd: «Studentersamfundet i Trondheim og UKA bør ikkje bli sponsa av selskap som driv med utvinning av fossil energi.»

142 medlemmar røysta for forslaget, 130 medlemmar røysta mot og 13 røysta blankt. Meiningsytringa gjekk dermed akkurat ikkje gjennom. Det måtte nemleg være minst 50 prosent for for at ytringa skulle gå gjennom, men 142 røyster utgjorde 49,8 prosent. Det var altså éi røyst om å gjere.

Tidlegare på kvelden vedtok Storsalen resolusjonsforslaget «Samfundet erklærer klimakrise» med 207 røyster for, 0 røyster mot og 2 blanke røyster.

Dyrare øl eller oljepengar?

Krokeide og Lødøen innleia diskusjonen med ein kort appell

om omfanget av klimakrisa der dei understreka at me står ved eit vendepunkt kor aktiv klimahandling er tidskritisk.

– For fem dagar sidan sende klimapanelet til FN ei siste åtvaring om akutt klimahandling. Dei signala me som organisasjon sender til store bedrifter, vil gje effekt for kva som skjer vidare.

Leiar av Finansstyret Dag Herrem understreka frå talarstolen viktigeita av ein ressurssterk hovudsponsor og er bekymra for den økonomiske situasjonen til Samfundet utan stønad frå Equinor.

– Dette vil etterlate eit høl i budsjettet som det vil vere vanskeleg å tette utan at de som studentar tek rekninga.

Senka forventingar utan Equinor

UKEsjef Kari Johanne Sørensen Bøckman la fram UKA si avtale med Equinor. Ho fortalde at UKA si oppgåve er å gje overskot til Samfundet ved å lage festival.

– UKA har samarbeidspartnarar for å ha økonomiske krefter til å gjere store

ting og kunne ta risiko ved større prosjekt. Utan ein slik partnar vil UKA ta ei heilt ny form og me må senke forventingane til festivalen.

Ho peikte også på at UKA vil få færre friviljuge utan Equinor som hovudsamarbeidspartnar.

– Hyklarar

Det var fleire som ytra seg kritisk til at ein Storsal som tidlegare var einstemmige om å erklære klimakrise, fortsatt var open for fossile sponsorar. Samfundetmedlem Marcus Grand viste til appellane til prinsipp og minte salen på at posisjonen mange studentar tek til klima- og sponsorsaka er prega av dobbeltmoral.

– Me er nokre hyklarar. Me stemte nettopp for at Samfundet skal erklære klimakrise, men klarar ikkje bestemme oss for om me skal få stønad frå fossile sponsorar eller ikkje.

Samfundet erklærer klimakrise. Samtidig mottar UKA penger fra Equinor

Vedtaksforslaget som så vidt ble forkastet på Samfundsmøtet, kommer på bakgrunn av mange år med påstått grønnvasking.

TEKST: Magnus Rygge

– Samarbeidspartnerne til Samfundet og UKA bør gjenspeile de verdiene som Samfundet og UKA ønsker å assosiere seg med, mener Norunn Krokeide.

Hun og Max Lødøen er medlemmer på Studentersamfundet og fremmet 25. mars forslaget om at Samfundet skal takke nei til selskaper som driver med utvinning av fossil energi. Bakgrunnen for dette er at Equinor har vært hovedsponsor av UKA siden 2007.

– De fleste studenter tror nok at Equinor har mange flere investeringer i fornybar energi enn det de har, mener Krokeide.

Krokeide og Lødøen prøvde ikke å påvirke UKA-23. Det ville blitt for kort varsel for UKEstyret. Likevel mente de at tidspunktet var riktig for å fremme et slikt forslag.

– Mange i Samfundet-miljøet tenker mye på penger for tiden. Folk har snakket om ting som å «gjøre UKA grønnere» lenge i jungeltelegrafren. Nå ville vi sette dette ordentlig på dagsorden, sier han.

Det ble høy temperatur og sterke reaksjoner da ytringen ble lagt frem på Samfundsmøtet. Krokeide og Lødøen er klar over at dette er et sensitivt tema, men er glad for at debatten for alvor er i gang.

– Egentlig skulle vi gjerne hatt en større debatt om forholdet mellom studentfrivillighet og oljelobby, som inkluderer for eksempel linjeforeninger også. Men vi har startet et sted – og det

på Samfundet, der vi vet at det er veldig sensitivt, sier Krokeide.

Grønnvasking i det runde røde?

Bakgrunnen for Krokeide og Lødøens meningsytring er det de beskriver som en «stor tilstedeværelse» fra Equinor og andre oljeselskaper i det offentlige ordskiftet de siste årene. Spesielt innenfor kultur og studentfrivillighet.

– Store aktører som Equinor har drevet med mye reklame der de prøver

“De sponser skiløpere, men bidrar samtidig til at vi får kortere skisesong hvert år”

å fremstille seg selv som en del av det grønne skiftet. Der later de gjerne som om de vil ha en nyansert debatt, men de vil bare ha den om den foregår på deres premisser. Vi som er opptatt av klima, opplever at de tåkelegger debatten litt, sier Krokeide.

Hun og Lødøen ønsket å sette spørsmålsteget ved oljeselskapenes makt og posisjon i kulturfrivilligheten.

For eksempel hvordan Equinor-logoen på UKEarrangementer kan påvirke studenter til å se på selskapet i et mer positivt lys.

– De har enorme budsjetter og kan bruke millioner på å skaffe seg innflytelse i samfunnet. Blant annet har Equinor fått en sterk tilstedeværelse i kultur, idrett og frivillighet gjennom sponsorordningen «Morgendagens helter».

Lødøen og Krokeide bruker ordet «grønnvasking» om oljeselskapenes omfattende sponsorordninger. Det er en prosess der et selskap eller en aktør forsøker å fremstille seg selv som grønnere og mer samfunnsbevisst enn det den faktisk er. Krokeide og Lødøen påpeker at en rapport i fjor viste at 99,85 prosent av Equinors energiproduksjon fortsatt er fossil energi.

– De sponser skiløpere, men bidrar samtidig til at vi får kortere skisesong hvert år, sier Krokeide tørt.

Equinor svarer

Under Dusken har lagt frem anklagene om grønnvasking til pressetalsperson Ellen Marie Skjelsbæk for Equinor. Hun kjenner seg ikke igjen i kritikken.

– Formålet vårt med å sponse UKA er å etablere en relasjon til studentene som utdannes ved blant annet NTNU, for mange av disse vil jobbe hos oss etter endt utdanning. Vi har ikke noe behov for å grønnvaske vår virksomhet.

Hun mener Equinor tar klima på største alvor og er stolt av selskapets rolle som energiselskap.

– Ambisjonen vår er å være et ledende selskap i energiomstillingen. Innen 2030 vil over halvparten av bruttoinvesteringene våre gå til fornybar energi og lavkarbonløsninger.

– *Bransjeavisa Europower meldte i fjor at 99,85 prosent av energiproduksjonen til Equinor fortsatt er fra fossile energikilder. Prøver dere å fremstille dere som grønnere enn det dere egentlig er?*

– Det kjenner vi oss ikke igjen i. Selvfølgelig så er det sånn at en stor del av energien vi produserer i dag fortsatt er fossil energi. Men vi har masse spennende prosjekter som vi jobber med innen fornybart og innen lavkarbonløsninger. Vi investerer massivt i både havvind og solenergi og har store planer for karbonfangst og hydrogen. Vi er midt inne i et investeringsprogram på mer enn 200 milliarder kroner i disse sektorene.

Hun legger til:

– Men vi mener også at utviklingen har gått for tregt, så vi er opptatt av å jobbe videre med de prosjektene som vi har nå. Der har vi store ambisjoner.

– *Samtidig åpner Equinor stadig vekk nye oljefelt i Norge. Hvordan lar dette seg kombinere med å være et «bredt energiselskap»?*

– Vi åpner nye oljefelt og fortsetter den type virksomhet på norsk sokkel for å møte det enorme energibehovet i verden.

Hun legger til at det ikke er sånn at man kan gå over til rent fornybart over natten.

– *Når planlegger dere da for å være over på fornybart?*

– Vi har ikke satt noen sluttdato for olje- og gassproduksjon, men vi jobber for å opprettholde produksjon og verdiskapning i flere tiår fremover på norsk sokkel.

Skjelsbæk mener sponing av kultur og frivillighet er et viktig samfunnsbidrag fra Equinors side, og at det ikke har noe med grønnvasking å gjøre.

– Som Norges største selskap er det naturlig at vi bidrar innen talentutvikling, kultur-Norge og akademia. Det har vi gjort i flere tiår, og det ønsker vi å fortsette med. Vi gjør det fordi vi mener at det er et viktig samfunnsbidrag fra vår side, ikke for å fremstille oss selv på noen spesiell måte.

NESTEN ENSTEMMIG: Storsalen var enige i at politikerne burde ha klimakrisen som høyeste prioritet. FOTO: Torstein Olav Eriksen

Om UKA og resolusjonsforslaget sier hun følgende:

– Vi har vært samarbeidspartner med UKA over lang tid, og det er vi glade for. Vi ønsker å fortsette med det for å skape gode forbindelser til fremtidige ansatte. Utover det er det ikke naturlig for oss å kommentere selve resolusjonsforslaget.

– **Avhengige av store samarbeidspartnere**

Før Samfundsmøtet 25. mars tok Under Dusken en prat med UKEstyret for å høre hvilke konsekvenser det ville få for UKA dersom forslaget skulle

gå gjennom. UKEsjef Kari Johanne Sørensen Bøckman mener at Equinor er en viktig partner for å kunne beholde UKA slik studentene i Trondheim kjenner festivalen.

– UKA kan ha veldig mange former, men sånn som vi kjenner UKA i dag og sånn festivalen har vært de siste 20 årene, så er vi helt avhengige av store samarbeidspartnere for økonomisk trygghet og muskler til å arrangere store ting som konserter i Dødens dal og Trondheim spektrum.

Hun forklarer at valget av Equinor som hovedsamarbeidspartner i så mange år rett og slett handler om at de tilbyr den beste avtalen for dem som arrangerer UKA. Dersom Samfundet skulle takke nei til sponing fra Equinor i fremtida, mener Bøckman at det vil ha store konsekvenser for både UKAs og Samfundets drift.

– Det blir generelt mindre penger å ta av på Samfundet dersom UKEoverskuddet blir mindre. Under selve festivalen vil prisene på øl, mat og billetter måtte økes dersom samarbeidsavtalen med Equinor ikke lenger eksisterer.

Hun påpeker likevel at alle UKEr er uavhengige av hverandre, og at UKA kan få en annen form i fremtiden.

– Det kan hende UKA-25 gjør noe helt annet. Men med den formen UKA har hatt de siste 20 årene, så er man avhengig av store økonomiske muskler. Og på det nivået av sponing det er snakk om her, så er det rett og slett ingen andre selskaper som er interesserte.

– *Hvilket nivå er det?*

– Vi kan ikke gå så nøye inn på hvor mye penger det er snakk om. Det handler om profesjonalitet og gjelder for alle avtalene UKA har med både leverandører og samarbeidspartnere.

Pressesjef Ella Johanne Devold i UKA sier at det Equinor får igjen for sponsoravtalen, er en plattform for å møte studenter.

– Equinor får eksponering og en plattform. De skal ha fire egne arrangementer under UKA, hvor hensikten er rekruttering og dialog med studenter og potensielle arbeidstakere.

I tillegg til dette opplyser Bøckman og Devold om at Equinor-logoen vil være eksponert flere steder under UKA, også på billettene. Bekymringene for grønnvasking lar UKEstyret Storsalen og medlemmene ta stilling til.

– Det er vanskelig for oss å snakke for Equinor. Vi kan bare snakke om den avtalen vi har med dem, og der er det dette med rekruttering og tilgang på studentene de får. Så får resten av studentene velge selv om de vil jobbe hos dem eller ikke – eller Storsalen, da, sier Bøckman.

– **Et signal at det er flertall.**

Max Lødøen og Norunn Krokeide sa de var klare over at ting ville kunne bli annerledes dersom forslaget hadde gått gjennom.

– Det kommer ikke nødvendigvis til å være helt smertefritt å stå for dette prinsippet. Det krever nok en del arbeid.

Det Lødøen og Krokeide ønsket var en større bevissthet knyttet til de store selskapenes agenda på Samfundet. Etter resultatet kommenterer Krokeide at hun ser på det knappe flertallet som et godt signal om at debatten ikke er over.

– Det har kommet et slags signal om at mange synes dette er viktig. Nå håper vi at debatten sprer seg, også til andre studentorganisasjoner. Vi legger den i hvert fall ikke død og synes vi bør ha en ny runde på et tidspunkt om ikke så altfor lenge.

Det originale forslaget som ble lagt frem 25. februar hadde en annen ordlyd og har siden blitt omformulert to ganger. Omformuleringene av forslaget har skjedd etter innspill fra Rådet og Finansstyret.

Grunnen til omformuleringene er ifølge Krokeide å tydeliggjøre det prinsipielle og langvarige perspektivet; de ønsker at debatten skal handle om innholdet i forslaget, ikke formuleringen.

OLJEPENGER PÅ DAGSORDEN: Max Lødøen og Norunn Krokeide ønsket en økt bevissthet rundt UKEsponsorenes agenda. FOTO: Oskar Hadders

SPONSORAVTALER: UKEsjef Kari Johanne Sørensen Bøckman og pressesjef Ella Johanne Devold er fornøyd med samarbeidsavtalen med Equinor. FOTO: Magnus Rygge

SVARER PÅ BESKYLDNINGENE: Ellen Marie Skjelsbæk mener Equinor tar klima på største alvor. FOTO: Arne Reidar Mortensen

Økning av gonoré blant studenter

Antall nye tilfeller med gonoré øker, også blant studenter. Nå slår smittevernoverlege alarm.

TEKST: Sara Løtveit | FOTO: Kristoffer Hedman

I høst ble det meldt om en kraftig økning av kjønnssykdommen gonoré blant befolkningen i store deler av landet. Nå er det smittevernoverlege Eli Sagvik i Trondheim kommune sin tur til å slå alarm. Sagvik forteller at antallet tilfeller har økt kraftig på kun noen måneder.

– Så langt i 2023 er det meldt om 20 tilfeller med gonoré i Trondheim. Hvis denne trenden med rundt 10 tilfeller per måned fortsetter, så ligger vi an til 120 tilfeller i Trondheim i løpet av 2023. Det betyr nesten en dobling fra i fjor.

Hun forteller videre at de fleste tilfeller er hos personer i alderen 20–29 år, en stor prosentdel er kvinner og mange er studenter. Sammen med seksjonsoverlege Ingrid Snekvik for Poliklinikk for kjønnssykdommer på St. Olavs hospital har hun derfor sett seg nødt til å nå ut til studentene.

– Vi så en økning også før pandemien. Nå er det totale antallet som ble smittet i fjor høst, høyere enn før pandemien. Dette er tall vi ikke har sett på 35 år. Utbruddet er på landsbasis, men vi ser det spesielt i de store studentbyene, sier Sagvik.

Snekvik forteller at kjønnssykdommen kan gi alvorlige komplikasjoner, og at noen får den uten symptomer. Det at det nå skjer en kraftig økning av sykdommen, som blir sett på som en hissigere versjon av klamydia, gjør at de velger å slå alarm.

– Gonoré gir ofte symptomer som utflod hos både kvinner og menn. Begge kjønn kan også få svie ved vannlating. Samtidig ser vi at det er en del som være smittet uten å få symptomer, sier Sagvik.

– Kan bli steril

Tidligere var gonoré en kjønnssykdom som i stor grad ble spredd innad i homofile miljøer mellom menn, ifølge Snekvik. Økningen vi ser i dag gjelder i motsetning heteroseksuelle.

– Gonoré er svært smittsomt og utbruddspotensialet er betydelig dersom infeksjonen nå etablerer seg blant heteroseksuell ungdom og unge voksne, der hyppige partnerbytter og

lav kondombruk er utbredt, forklarer Sagvik.

Grunnen til at det først og fremst er blant unge, heteroseksuelle kvinner man ser økningen nå, har Sagvik og Snekvik flere teorier på:

– Gonoré er en kjønnssykdom som begge kjønn relativt lett blir smittet av. Likevel ser vi at det er en noe større sjanse for å bli smittet av gonoré hvis du er kvinne. I tillegg ser vi at kvinner er flinkere til å teste seg ved partnerbytte, sier Snekvik.

Det kan være en grunn til at antall kvinner som har fått gonoré, har økt spesielt. Snekvik forteller at man lenge har trodd at de aller fleste menn får symptomer på gonoré, men nå viser det seg at det er mange som ikke har symptomer likevel.

Kun halvparten av smittede kvinner opplever symptomer, forklarer Sagvik. Konsekvensene av å ikke oppdage kjønnssykdommen i tide kan være alvorlige.

– Man kan utvikle bekkeninfeksjon. I tillegg kan det spre seg til andre deler av kroppen, i ledd eller bli en generell infeksjon. I verste fall kan man ende opp steril, sier Snekvik.

Ønsker å bremse smitten

Økningen av kjønnssykdommen ser ikke ut til å stanse med det første.

– Sånn som tallene ser ut nå, kan vi fort komme opp i 3000 på landsbasis, spesielt hvis det etablerer seg blant unge heterofile med hyppig partnerbytte, sier Sagvik.

Er man i tvil om man kan ha kjønnssykdommen eller ikke, så er Snekvik tydelig på hva man bør gjøre. Det er mange steder i Trondheim hvor man kan teste seg.

– Til vanlig kan man teste seg hos oss på poliklinikk for kjønnssykdommer, men vi har litt utfordringer med kapasiteten akkurat nå. Heldigvis er det mange muligheter andre steder, som på helsestasjonen, hos fastlegen eller hos studenthelsetjenesten.

I tillegg er Snekvik og Sagvik opptatt av smittesporing. Ved å varsle dem man har hatt seksuell kontakt med, kan man sikre at flere oppdager at de

er smittet, får riktig behandling og ikke sprer det videre. Smittesporing gjøres av helsepersonell på poliklinikk for kjønnssykdommer og en trenger ikke selv å ta kontakt med dem en har hatt et seksuelt forhold med, forteller Snekvik.

– Det er viktig med økt oppmerksomhet og informasjon rundt dette, slik at man forstår alvorret. Det viktigste er at man bruker kondom, og så kan ikke viktigheten av å teste seg etter ubeskyttet sex understrekes nok, avslutter Snekvik. **UD**

SPRE ORDET: Snekvik ønsker å spre informasjon om kjønnssykdommen som i verste fall kan gjøre en steril. FOTO: Ellen Bjørge

REKORDTALL: Sagvik forteller om en økning av gonoré som man ikke har sett på 35 år. FOTO: Torill Myhre

Nyhetskommentar:

SOS fra snøfast student

KRISTOFFER RAMSØY
FREDRIKSEN
Journalist i Under Dusken

Det har gått tre dager, siste knekkebrødet gikk med i morges og bussen er fortsatt to minutter unna.

ILLUSTRASJON: Vilde Roland

En ting burde være ettertrykkelig klart: Når man bor over 63 grader nord, skal man ikke trenge å skrive en kommentar om at det snør. Likevel virker det umulig for ATB å huske at vann kommer i tre former, og at minst to av disse gjør det vanskelig å kjøre.

Metrobussene må komme fra den flate delen av Belgia, for de klarer knapt å se en bakke før de kneler. Da skal det ikke mer til før Tyholt-stoppet er utilgjengelig enn at en barnehage etterlater seg litt for mye snørr oppe på knausen der.

Selv skryter Tide av at bussenes to-akslingsdrift og gode vintervedlikehold skal gi god fremkommelighet året rundt. Det må være så lenge det ikke snør. Det hjelper ikke å ha firehjulsdrift når du skal dra med deg 36 tonn flekk. Dette til tross for at bussene tydeligvis har dobbelt så stor motorkraft som de som en gang gikk i Bergen – viktig med fortidsformen her. Om de sliter med bakker og vinterføre i Trondheim, må de vel ha hatt glorifiserte flåter i Bergen. **Metrobussene i Trondheims** problemer er ikke unike, men det hjelper lite å skryte på seg plass til 142 passasjerer når de ikke funker på forhold som kan vare i fem måneder av gangen. Leddbussene har litt mer hell, men ikke tro at disse kommer seg opp til Tyholt etter snøstorm, de heller.

Vi vet hvordan vi kjører på snø her i Norge; det finnes løsninger.

Det er fullstendig mulig at bussene kjører med piggdekk. Å påstå noe annet vil kreve bevis som er for farlig å anskaffe i fart. Men hvordan ATB velger å angripe snøføret, virker uansett ikke å fungere, piggdekk eller ei. Personlig er jeg vant til å se tunge kjøretøy med kjettinger på vinterføre, særlig på dem som skal takle utfordrende kjøreforhold. Kanskje koster dette for mye, kanskje er det for tidkrevende, men det hadde uansett vært greit å vite hvorfor ATB ikke tar et slikt åpenbart grep. Når en sitter fast uten busstilbud, hjelper det i hvert fall på humøret å vite hvorfor.

Kjettinger er ikke vennlige mot asfalten, men siden de bare tas på ved behov, er ikke dette prekært. Dessuten, helt ærlig, måneroveren har nok bedre kjøreforhold over stillhetens hav enn noen av bussene har på vei ut av sentrum.

ATB kan ikke fortsette å nynne på Eidsvåg og håpe på skyfri himmel og en problemfri time – skal prisen opp, må påliteligheten det samme. Når bussen er 23 minutter forsinket fordi det har blitt startet gruvedrift av snøkrystall utenfor Perleporten, da svir de 555 kronene en må ut med i måneden, ekstra mye.

Blod, svette og tårer

Eksamen ved NTNU bør ikke være et blodig alvor.

MORTEN EIDSVÅG
ALTHE
Leder av Studenttinget NTNU

ILLUSTRASJON: Serena Guler

Vi har alle vært der – stresset i en overfylt buss med litt for mange skrekkslagne studenter, nesen dypt plassert nedi en pensumbok for den siste finpussen, for å forstå hva kritiske refleksjoner om betingelser for vitenskapelige kunnskapsdannelser egentlig betyr. Med en puls som tilser at du har tilbragt minst to timer midt i Bodegaen, kan du ense ulike ryggsekker fylt til randen med alt du kan tenke deg av energidrikker, sjokolader og slappe brødskeer med gulost. Hjertet pumper hardere og hardere for hvert busstopp du nærmer deg. Et kollektiv sukk kan høres helt til Gråkallen idet bussdørene åpner seg, og ut av dørene siver en grå masse som forsvinner videre inn mot det store, beryktede eksamenslokalet på Sluppen.

Eksamen kan være en stressende affære, med god grunn. Det er jo tross alt nå du skal vise hva du er god for. Eksamen er en av mange ulike vurderingsformer som skal sikre at vi faktisk kan det vi skal kunne. Eksamen kan og skal være en gyllen mulighet for å briljere, imponere og ikke minst føle på mestringsfølelsen – men da må rammene for en god eksamensgjennomføring være på plass.

Det har den siste tiden har det vært en rekke innlegg i Under Dusken som har problematisert gjennomføringen av eksamensperioden høst 2023. Som enkeltstudent er det en rekke aspekter ved eksamen som er utenfor din kontroll. Fjernvarmeanlegg som utløser brannalarm, sykdom som forhindrer din eksamensgjennomføring eller en uventet menstruasjon.

I begynnelsen av mars vedtok vi at alle studenter som gjennomfører fysisk eksamen i et eksamenslokale, skal ha tilgang på gratis sanitetsprodukter – i håp om å fjerne nok et stressmoment for å sikre at eksamen ikke blir et blodig alvor. Sammen med NTNU jobber vi i studentdemokratiet kontinuerlig med

å forbedre rammene rundt eksamen og eksamensgjennomføring. Det er viktig å sikre at dine tilbakemeldinger blir tatt på alvor, slik at du kan briljere og imponere under eksamen uten å måtte bekymre deg for brannalarmer, sykdom eller en uventet menstruasjon.

De bekymringene som har vært løftet i Under Dusken er tilbakemeldinger vi har tatt til oss og spilt videre til NTNU. Vi opplever at NTNU tar på alvor de tilbakemeldingene de mottar, men vi forventer også at dette fører til handling.

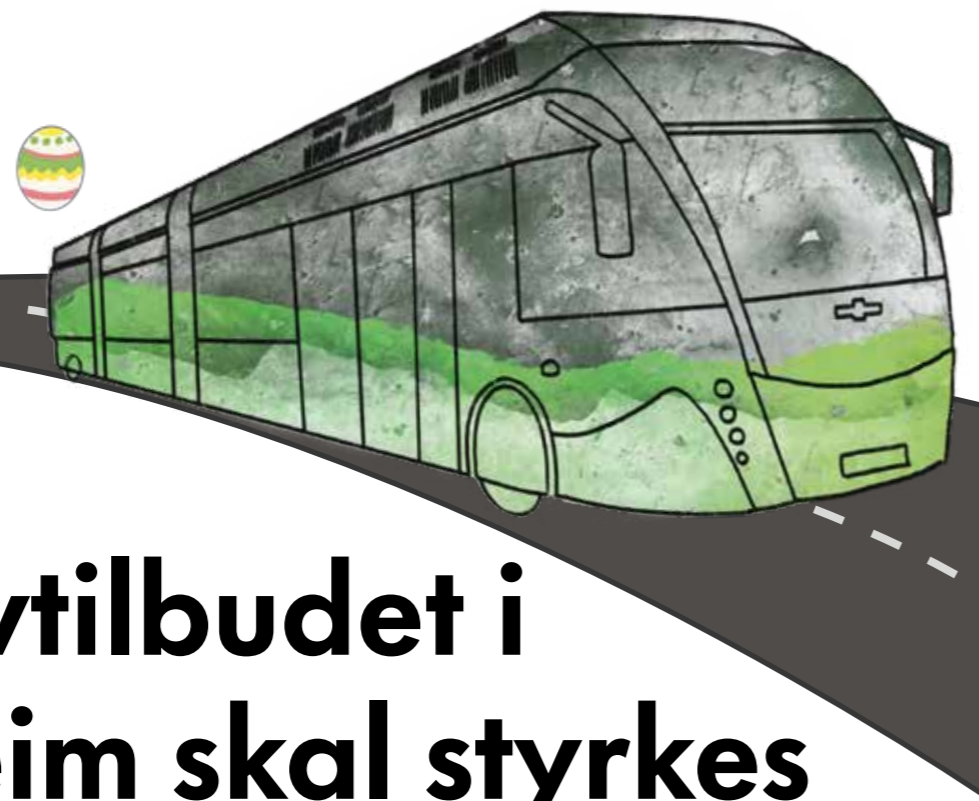

KRISTIAN TORVE
(Ap) Leder i Hovedutvalget
for transport i Trøndelag
fylkeskommun

GRETHE OPSAL
Direktør for marked og
kommunikasjon i AtB

ILLUSTRASJON: Linn Zhu Yu Grotnes

Kollektivtilbudet i Trondheim skal styrkes

Vårt mål er et best mulig busstilbud for alle og vi forstår at pris er viktigere enn tidligere.

Åtte av ti i trondheimsområdet er fornøyde med hverdagsreisen sin, men vi vet at kollektivtilbudet i byen kan bli bedre. Derfor la vi om tilbudet i 2019, noe som har ført til at enda flere er fornøyde med sitt kollektivtilbud. Den gang var fremkommelighet og flere bussavganger viktigst. Nå ser vi at pris er viktigere enn tidligere. Det har vi forståelse for, særlig når prisene øker overalt i samfunnet.

Vårt mål er et best mulig busstilbud for alle, et busstilbud som kutter klimautslipp og bilkø. Kollektivtilbudet finansieres gjennom tilskudd fra Trøndelag fylkeskommune, Miljøpakken og billettinntekter. Billettinntektene står for nærmere 50 prosent av driftsmidlene i Trøndelag og går direkte tilbake til å kunne opprettholde og utvikle kollektivtilbudet vi har.

En utfordring vi står overfor, er antallet som reiser uten gyldig billett. Mange reiser uten å betale med viten

og vilje. Det går dessverre ut over alle. Vi skulle gjerne ha brukt rundt 50 millioner kroner i året på å styrke kollektivtilbudet i Trøndelag. Slik det er nå, taper vi dette hvert år fordi enkelte ikke betaler. Til slutt vil dette bety at vi heller må redusere tilbudet og ta bort avganger. Hvem vil vel miste avgangen sin?

Det er politikerne i fylkeskommunen som bestemmer billettprisene. Før jul var prisstigningen i samfunnet på 6,9 prosent, noe som også betyr at skole, veiutbygging, ferge og næringsutvikling i tillegg til kollektivtransport koster mer. Men politikerne i fylket vil at folk skal velge bussen. Det er klimavennlig og sparer blant annet veiene og trafikken for flere personbiler og kø. Derfor bestemte politikerne at billettprisene til ATB ikke skulle følge den generelle prisstigningen i samfunnet, men at billettene kun skulle øke med halvparten av prisstigningen.

Det er ikke noe særlig å lese at studentbudsjettet tæres på og vi har forståelse for at det kan være krevende. Flere sliter med å få endene til møtes nå, ikke bare studenter. Men bussen må gå. Studenter, pendlere, skoleelever, eldre og mange flere er avhengige av det for å få hverdagen til å gå rundt. Og ATB er avhengige av at alle betaler for at hjulene skal gå rundt. Det er viktig at vi har et godt kollektivtilbud, for at flest mulig skal komme seg fra A til B og for at Trondheim skal klare nullvekstmålet som er så viktig.

Kollektivtilbudet i Trondheim skal styrkes i årene fremover. Trondheim skal vokse med et helt Bodø de neste 20 årene. Flere må velge bussen og flere må velge å betale for den. Da hjelper vi hverandre. I dag trenger vi det mer enn noensinne.

Det haster og det må vi kjenne på kroppen

Lørdag 25. mars erklærte studenter i Norge klimakrise. Dette er ikke første gang og trolig ikke den siste.

UNA ONSRUD
Leder ved Studentersamfundet
i Trondhjem

ILLUSTRASJON: Kirsti Jacobsen

FNs klimapanel sendte en siste advarsel i sin rapport 21. mars: Vi må handle nå! Likevel ser vi ikke at klimatiltak er det som dominerer media, det som fyller den offentlige diskusjonen eller det som diskuteres i undervisningen på universitetene i landet. Vi lever med en krise vi lukker øynene for.

Klimarapporten slår fast at det vi gjør de neste syv årene, vil ha konsekvenser for de neste tusen. De neste syv årene er for mange av oss de første årene vi har i arbeidslivet. Vi skal inn i et arbeidsliv som stadig snakker om økonomisk og teknologisk vekst uten å ta hensyn til baksidene det medfører. Vi står overfor store utfordringer og trenger næringslivet og alle deler av samfunnet med på laget for å løse dem. Men mange av utfordringene har vi allerede løsninger på. Det står nemlig ikke bare på teknologi og innovasjon. Nei, det står først og fremst på viljen.

Viljen til å innføre klimatiltak som kan og kommer til å senke velstanden i Norge. Viljen til å prioritere varige

løsninger for fremtiden fremfor den profitten vi kan få i dag. Viljen til å åpne øynene og se realiteten – vi står i den største trusselen jorda og menneskeheten har stått overfor. Det er ikke snakk om litt høyere badetemperaturer på sommeren og mindre snø på vinteren. Det er snakk om hundretalls millioner mennesker som må flykte fra hjemmene sine. Mennesker som kommer til å bli rammet av store naturkatastrofer og sykdommer som kommer til å spre seg og ramme enorme områder. Det kommer til å ha irreversible konsekvenser for flere økosystem og menneskeliv, land- og havområder kommer til å bli ubeboelige. Samtidig snakker vi om økonomisk vekst, åpner nye områder for oljeutvinning og ødelegger naturområder. Det er en fullstendig dissonans mellom krisen vi står i og det arbeidslivet og samfunnet vi studenter skal ta over.

Det haster og vi gjør ikke nok! Det er det ikke første gang vi hører. Alt det jeg skriver nå, har blitt sagt tusen

ganger før. Det er nettopp det som er den store frustrasjonen for oss som skal ta over samfunnet og må håndtere konsekvensene av valgene som har blitt tatt før oss og som vi fremdeles tar. Det er flaut å måtte rydde opp etter et samfunn og arbeidsliv som har hatt informasjonen og teknologien til å løse dette i mange tiår. Det er flaut å si de samme ordene som ble sagt for 50 år siden. Det føles som et rop ut i ingenting fordi det er ingenting som blir gjort. Likevel roper vi. Fordi det har en effekt å rope. Det har en effekt å samle seg og si fra, men det stopper ikke med det.

Lørdag 25. mars sa vi tydelig fra om at vi som studenter stiller krav til arbeidslivet vi skal gå inn i. Det må vi fortsette å gjøre når vi sitter på jobbintervju og skal være med på å forme arbeidslivet. Å være student er å ha mye makt. Vi er ettertraktede, vi er nytenkende og vi skal ta over det samfunnet som per nå ikke gjør nok. Det haster og det må vi også kjenne på kroppen!

KJENNER SEG IKKE IGJEN I PÅSTANDEN OM UKULTUR PÅ FILOSOFISTUDIET

Da det ble skrevet om ukultur rundt kvinnesyn på eget studium, ble Are Cold overrasket. Han mener beskrivelsene ikke er representative for miljøet, men heller et generelt problem i akademia.

TEKST: Thomas Meinicke | FOTO: Pia Arntsen

IKKE REPRESENTATIVT FOR MILJØET: Andreårsstudent Are Cold kjenner seg ikke igjen i hva som ble skrevet om studiet hans i forrige utgave av Under Dusken og ønsker å høre fra flere sider av saken.

– Jeg føler ikke at mine egne erfaringer og opplevelser samsvarer med hva som står skrevet om miljøet på studiet. Og jeg vet om flere med samme oppfatning, så derfor har jeg tatt kontakt.

Ordene tilhører Are Cold, andreårsstudent på bachelorprogrammet ved filosofistudiet på Dragvoll. Saken Cold sikter til, stod på trykk i forrige utgave av Under Dusken og beskriver en ukultur når det kommer til kvinnelige studenters plass på studiet.

Flere spesifikke situasjoner trekkes frem, blant annet et sjikanerende diskusjonsklima, manglende anerkjennelse av kvinnelige studenter og få kvinnelige filosofiske forbilder. Men at forholdene er så graverende som saken antyder, er ikke Cold helt enig i.

– Jeg skal på ingen måte friskmelde miljøet, for jeg vet at ting absolutt ikke er bra nok, men jeg vil gjerne få frem at dette er en kompleks og polarisert situasjon med mange ulike erfaringer. Det som kom frem der, er på ingen måte unikt for filosofi. Det burde kommet bedre frem i den forrige utgaven.

– Så du mener artikkelen var mangelfull?

– Det som tas opp i saken, er absolutt legitimt å diskutere og problematisere, men ja, jeg synes saken var litt mangelfull i den forstand at den preges av et tydelig narrativ, og at man konkluderer med en ukultur, uten å diskutere tilstrekkelig.

Cold hevder at det er som om man kun vil få frem én side av saken.

–Hva er din side av saken?

– Mitt poeng er at det forekommer en del problematiske kjønnsyn i dagens samfunn, og videre i akademia.

De sterke ytringene kommer ofte fra ytterliggående stemmer, og ettersom ekstremytringer ofte får rikelig med oppmerksomhet, er de med på å drive frem en uheldig kultur der ekstremytringer normaliseres.

Cold understreker at han absolutt ikke synes dette er bra, men mener at slike miljø likevel må møtes med en åpensinnet diskusjon uten følelser.

– Om vi kun gir dem munnkur, risikerer vi at de forvises til ekkokamre der meningene blir enda mer ekstreme. Så av den grunn må sterke kjønnsyn debatteres, også her på Dragvoll.

– Forekommer ekstreme ytringer ved filosofistudiet?

– Jeg er 90 prosent sikker på at slike miljø kan forekomme ved mange ulike studier ved NTNU, også her på filosofi. Av den grunn må vi bli flinkere til å møte ekstreme holdninger med gode motargumenter i stedet for å henge ut enkeltstudier. Dette gjennomsyrrer akademia.

Karakter og person

Ukulturen på filosofistudiet ble i Under Duskens forrige sak blant annet eksemplifisert gjennom én spesifikk hendelse. Har var det flere studenter, både kvinnelige og mannlige, som reagerte på manglende anerkjennelse av argumentene fra en kvinnelig medstudent. Først da det ble fremmet en veldig god idé, ble kvinnen hørt og lyttet til, og vedkommende opplevde for første gang å være på samme nivå som sine mannlige medstudenter.

Cold kjenner ikke til den spesifikke hendelsen, men maner til å skille karakter og person i slike situasjoner, og at den omtalte situasjonen er et eksempel på akkurat dette.

– Jeg mener det er ekstremt viktig å skille karakter og person når man argumenterer, og at dersom man ikke får den anerkjennelsen man håper på, kan det være at argumentene dine rett og slett ikke er gode nok, altså at din karakter ikke presterer tilfredsstillende. Det må ikke forveksles med deg som person og menneske.

– Så det at den kvinnelige medstudenten ikke fikk anerkjennelse, handler om at argumentene ikke var gode nok, snarere enn at hun er kvinne?

– Som sagt kjenner jeg ikke til situasjonen godt nok, og for all del, det kan være at professoren er kvinnefiendtlig, og at det var grunnlaget for manglende anerkjennelse. Men på generelt grunnlag vil jeg si at det er viktig å være bevisst på sine persongrupper, altså karakteristika ved deg som person.

Han utdyper:

– Jeg, Are, er mann, hvit og hetero. Det er mine grupper. Og hvis du ikke anerkjenner meg, så kan jeg ta det som

PENSUMENDRING: Holme er tydelig på at det finnes mange dyktige kvinnelige filosofer, og at disse skal få større plass på pensumlista framover.

at du ikke likte det jeg sa fordi jeg er en hvit mann, og det ville selvfølgelig vært veldig problematisk. Men når du fremmer et argument, er det sjelden dine karakteristika som påvirker mottakelsen. Det er heller hvor reflektert og bra argumentet var.

Cold mener at studentene heller må tenke at argumentet ikke var godt nok.

– Jeg mener det er viktig å se på hvor kritikken kommer fra. Er ikke argumentene gode nok eller er det fordi du er kvinne? Om det er fordi du er kvinne, er det jo tragisk, og det vet jeg at har skjedd her på instituttet. Det er ikke bra. Men i de aller fleste tilfeller er det din karakter som ikke er dyktig nok.

Tror du alle medstudenter er enige i dette?

– Det har nok skjedd hendelser jeg ikke vet om. Jeg kan heller ikke tale på vegne av noen andre enn meg selv. Men, sånn jeg har opplevd det, så har det ingenting å si hva slags kjønn, legning eller rase du har i en diskusjon.

Når det kommer til balansegangen mellom hva som er gode og dårlige argumenter, vedkjenner Cold at det er en krevende avveining, og at det for

enkelte studenter kan være smertefullt å ikke få anerkjennelse for meningene sine.

Han mener en mulig løsning kan være å innføre mer undervisning om hvordan fremme meningsbærende ytringer, samt kunnskap om god debattkultur og refleksjon.

Mer innholdsrike fadderuker

Instituttleder Heine Alexander Holmen ved Institutt for filosofi og religionsvitenskap sier seg enig i at en løsning kan være å innføre mer undervisning om argumentasjon og debattkultur. Om alt går etter planen, skal dette inn på timeplanen allerede til høsten, parallelt med fadderukene.

– Det er behov for mer opplegg de to første studieukene, og planen er å bruke tid på å lære de nye studentene mer om debatteori og argumentasjon helt fra start. Vi ser gjennom saken i Under Dusken at det trengs, men også fra observasjoner i diskusjoner det første semesteret. Om temaene er litt sensitive, kan det ta litt av, og da kan uheldige situasjoner oppstå.

Førsteårsstudent Johanne Hauge Gjerland kunne i forrige sak fortelle om

KARAKTER OG PERSON: Cold oppfordrer til å skille mellom karakter og person når du debatterer, og vektlegger at dine argumenter bedømmes ut i fra faglig kvalitet, ikke deg som person.

flere hendelser der kvinnelige studenter har måttet forsvare retten til å styre over egen kropp foran medstudenter og forelesere. Med litt mer kunnskap om hvordan man burde argumentere, håper Holmen at det skjer en holdningsendring, og at kvinnene blir bedre ivaretatt i slike situasjoner.

– Om dere ser at en diskusjon begynner å ta av, og at det kommer ekstreme ytringer, hender det at dere griper inn for å unngå slike hendelser som beskrives?

– Det er en veldig krevende problemstilling og noe vi diskuterer mye i miljøet. Det er vanskelig å gå inn og passe på hvordan studentene skal diskutere, særlig med tanke på det pedagogiske aspektet. Skal vi gå inn å være verdidommer som slår ned enkelte argumenter eller skal vi la studentene selv svare med gode motargumenter? Jeg tror nok vi må være tydeligere som normsettere for god og saklig diskusjon.

Læringsaspektet trekkes frem som spesielt viktig i krevende diskusjoner, og av den grunn er avveiningen mellom å gripe inn eller la studentene holde på krevende.

– Det er en viktig læringsprosess å lære å argumentere mot ekstreme ytringer, men samtidig vil vi heller ikke at slike ytringer skal få henge i luften. Så

det er en krevende avveining, hvor det som er rett, kan variere med situasjon, men forhåpentligvis hjelper det med mer kunnskap og diskusjonsteknikk allerede i fadderukene.

Glad i å ytre seg fritt

At filosofistudenter er glade i å diskutere, er det liten tvil om, og Cold trekker frem at det blant mange studiekamerater er viktig å kunne ytre seg fritt, selv om temaene er sensitive. At det går sport i å ha upopulære meninger, vil han likevel ikke være med på.

– Ytringsfrihet er veldig viktig for filosofien, særlig med tanke på å kunne drøfte kontroversielle meninger. De fleste mener jo at abort burde være lovlig, og jeg mener også det, men jeg mener at den diskusjonen først og fremst har en verdi dersom man får inn motsatte argumenter av det man selv mener: At det er god trening i å diskutere hvorvidt det skal være ulovlig, selv om man lar seg opprøre av slike tanker.

– Så om en kvinnelig medstudent har stått i en situasjon der abort har vært et alternativ, og føler ubehag rundt dette, så bør hun heller forlate diskusjonen?

– Før man begynner å diskutere slike temaer, bør man kanskje dele klassen inn i hvem som er komfortabel med

å snakke om dette og hvem som helst vil unngå det, ja. Jeg deltar aldri i en diskusjon med mål om å såre noen, men verdsetter å kunne se en sak fra alle mulige sider, også dem som kanskje ikke tåler dagens lys.

Han fortsetter:

– Det er på den måten jeg utvikler meg som filosofistudent, selv om jeg på ingen måte står for kvinnesynet til Kant eller enkelte av holdningene til Jordan Peterson.

At nettopp Jordan Peterson tas opp er neppe tilfeldig. «Guttasteming og Jordan Peterson-vibber» ble brukt av Gjerland i Under Duskens artikkel for å beskrive stemningen hun møtte i fadderuka, en stemning preget av kontroversielle diskusjoner og liten lyst til å inkludere jentene. Hun vurderte på dette tidspunktet å droppe ut, men valgte å prøve litt til. En venninne av henne valgte derimot å droppe ut.

Cold kjenner ikke til at dette skal ha funnet sted, men sier også at han ikke er riktig person til å bedømme dette.

– Når det kommer til guttasteming, føler jeg ikke at jeg kan si noe. Jeg er gutt og har utrolig dårlig minne, men sånn som jeg opplevde det, prøvde vi å inkludere alle sammen etter beste evne. For meg er det en stor verdi i å få med alle i diskusjonene, også jentene. Så jeg har prøvd mitt beste for å få til dette, og synes det er fryktelig synd om noen

velger å droppe ut på grunn av det som beskrives her.

En mer personlig diskusjon

Selv om Holmen ikke kjenner til hva som skjer etter skoletid i fadderukene, forteller han at samtaleemnene generelt har blitt mer personlige, og at man i større grad enn tidligere diskuterer seksualitet, hvem man skal være, maskuline ideal og giftige personligheter.

– Mange debatter blant studentene har mye tøffere enn da jeg var student i 2004. Vi kunne krangle så busta føyk, om ting som sannhet og realisme, mens det i dag er mer personlig og mer identitet i det som diskuteres. Det kan ha med sosiale medier å gjøre og en litt råere kultur blant unge, der vi ser at stadig flere går langt for å oppnå oppmerksomhet.

At diskusjonene har blitt mer personlige, kjenner Cold seg igjen i, blant annet under de ukentlige sosialkveldene arrangert av linjeforeningen. At diskusjonene har tatt denne dreiningen, henger sammen med sosiale medier og identitetspolitikk, der man oftere enn før eksponeres for meninger som underbygger en disharmoni mellom kjønn og identitet. Det gir flere bitre meninger, om vi skal tro Cold, som selv er sosialansvarlig. Han vedkjenner at diskusjonene ofte skli ut. I slike situasjoner har studentene selv et ansvar for å holde en viss relevans, selv om temaene kan bli utfordrende over et par øl.

– Sosialkveldene skal utvikle oss som studenter, men over et par øl blir mange litt mer ekstreme. Det tenker jeg er god trening for hva vi møter i undervisnings-

sammenheng, og om det skli ut, har vi ansatte til stede som modererer litt.

At ansatte er til stede på sosialkveldene, kommer blant annet av at instituttet ønsker mindre avstand mellom ansatte og studenter, samt at tilstedeværelse skal sikre et tryggere miljø, opplyser Holmen. Likevel opplyser han også at de ansatte kommer på eget initiativ, ettersom det er stor verdi i

å følge med på hva som diskuteres blant de unge i dag.

Rom ble ikke bygget på en dag

Selv om det fortsatt gjenstår mye arbeid, håper Holmen på bedring de neste årene. Han fremhever at ledelsen skal sette inn flere tiltak i tiden som kommer: Kvinnelige filosofer skal ha sin plass i læreplanene, og da særlig bevisstgjøringen rundt deres liv og virke, ikke bare deres tanker og idéer. På den måten håper han at studentene i større grad tenker over at det er en kvinnelig filosof de

diskuterer, og at dette vil bringe frem en holdningsendring i fagfeltet.

– Vi vil veldig gjerne ha med oss kvinnelige studenter helt frem til utmatrikulering, og da trengs en holdningsendring. Om du setter opp en pensumplan uten en eneste kvinnelig filosof, må du nok ha gjort det litt i søvne, for det finnes så mange store og gode kvinnelige filosofer innenfor alle filosofiske fagfelt. Eneste unntak er kanskje logikk, men selv her endrer feltet seg svært raskt i dag. Da må vi som fagmiljø også være på ballen. Men for at studentene skal vite om dette, må det komme tydelig nok frem.

At filosofifaget preges av store, gamle skikkelser, nevnes også som problematisk, der de mannlige filosofene til nå har fått stor plass i hele faget. Det prøver nå instituttet å gjøre noe med, og i følge Holme ligger NTNU langt foran andre universiteter i landet.

– Når studentene leser en tekst, får de ofte bare etternavnet på filosofen. Mange tenker da automatisk at dette er en mannlig filosof. Det er veldig uheldig og vi håper å gjøre studentene mer bevisste på kvinnenes rolle opp gjennom historien. I tillegg kan de tradisjonelle greske filosofene, som for eksempel Aristoteles, i større grad problematiseres. Dette i form av at man ikke bare diskuterer hans gode idéer, men også trekker frem hva som var problematisk ved hans ytringer.

Likevel er både Holme og Cold tydelige på at en holdningsendring vil ta tid, for Rom ble som kjent ikke bygget på en dag.

SIVILINGENIØRRINGEN

I 1928 utviklet vi den originale ringen og startet leveringen til verdige kandidater. Nå 95 år senere produserer vi fortsatt den ikoniske ringen lokalt i Trondheim med stor faglighet og stolthet.

Forhåndsbestill din ring innen 1. mai og vær med i trekningen av en gratis NTNU-ring!

JUVELÉR

DAHLSVEEN

en del av mestergull

OLAV TRYGGVASSONSGT 24 • TRONDHEIM •
WWW.GULLSMEDDAHLSVEEN.NO • TLF. 73 52 58 06

PLANTERIKETS UNDERLIGE VERDEN

Det glitrer endelig i vinduet og lyset treffer den mugne planten på kjøkkenbordet. Det er kanskje på tide å få grønnere fingre.

TEKST: Lovise Granmo | FOTO: Camille Frøen | ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

Ingvild Sandvin Groven åpner ytterdøren og ønsker oss velkommen inn i det nokså grønne kollektivet. I tillegg til å skrive master er hun utdannet biolog, noe som gjenspeiles i huset hun bor i. Det henger store plakater med oversikt over ulike humler, veps, maur og andre insekter som er å finne her til lands.

Kaktuser og andre buskvekster

Groven forteller at hun allerede som liten jente samlet på kaktuser.

– Jeg var veldig flink til å forsømme dem, men det gikk jo bra. Jeg har to av barndomskaktusene mine stående hjemme hos foreldrene mine enda.

Etter hvert som hun flyttet ut og fikk sine egne planter, ble det bare flere og flere i hus.

– Det er noe deilig med å ha det grønt inne, spesielt på vinteren. Det finnes jo mange studier om at grønne arealer har en positiv virkning på mental helse.

Groven synes det er tilfredsstillende å bruke hendene til å rote i jorda. Jeg tar meg selv i å undres om vi kanskje slekter litt på grisen.

– Det er gøy å ha noe konkret å drive med, men jeg er ikke så veldig kreativ. Strikking og sånt går aldri bra, så det er greit å ha noe som ikke krever så mange tekniske ferdigheter.

Lag en jordblanding

Groven blander sin egen jordblanding: Hun kjøper en jordsekk fra Plantasjen og blander det sammen med perlite.

– Det finnes mange ulike plantebutikker og noen av disse spesialiserer seg på vulkansk materiale, neemolje og alle mulige slags rare greier.

Hun viser meg neemoljen og røper at dette var hennes første forsøk på å bli kvitt trips, en type skadedyr.

– Man blander neemolje med vann og sprayer det på bladene til planten. Det fungerer først og fremst som en type bladglans, slik at de blir fine.

Groven er mer skeptisk til om oljen har en effekt på insektene.

– Du kan bruke det som et pynteglansemiddel, men jeg ville nok ikke anbefalt det for å bli kvitt skadedyr.

Kjemisk krigføring

Dersom man tar deler av skogen med deg inn, må man regne med at det følger med ubudne gjester som trips, edderkopp, midd, lus og bananfluer, for å nevne noen.

– Trips ligger ofte på undersiden av bladene. De bare hopper og går, så dersom du har planten i isolasjon på en annen side av rommet, vil de ikke spre seg til andre planter.

Trips er bitesmå, men det skal være mulig å se dem med det blotte øyet dersom man leter. Groven anbefaler forstørrelsesglass for å få øye på de små skapningene.

– Jeg er litt sånn insektmiddeltypen og går til verks med kjemisk krigføring. Jeg er for at naturen skal gå sin gang utendørs, men inne er det insektsgift som gjelder, forteller hun lattermildt.

Ifølge Groven kan kaffegrut visstnok også ha noe for seg. Det blir sagt at syrligheten kan kverke ganske mye og at det også kan hjelpe mot fluer. Jeg noterer meg dette bak øret, selv om jeg ikke drikker kaffe.

Karantenehotell for planter

Groven anbefaler at man setter nye planter i karantene, for eksempel i en ukens tid.

– Sjekk godt hvilken tilstand planten er i før og etter at du har hatt den i karantene.

LYS: Groven forteller hvor viktig lysforholdene er.

MEDISIN: Frogner bruker plante som medisin.

JUNDEL: Rønningen trives med å bo i en jungel

Hun oppfordrer videre til å ta en vurdering på om man vil sette planten sammen med de andre etter karantenetiden.

– Det er kjøpt om du får trips på en plante og så sprer insektene seg til andre planter. Da er det nesten så jeg kaster dem, for det er så mye arbeid å bli kvitt tripsen.

Med tiden har hun blitt litt kynisk når det kommer til planter som dør.

– Synd, trist, leit. Det er naturlig seleksjon; jeg skal ikke bruke hele livet mitt på den stakkars sjeldne planten. Jeg skal ha de plantene som passer meg, ikke motsatt.

Strømprisene påvirker plantene

Lav innetemperatur når strømregningen var som høyest, førte til en hard vinter for noen av Grovens planter. Jeg spør derfor om hvordan planter kan få det best mulig om vinteren.

– Man kan investere i vekstlys, da problemet ofte er at plantene ikke får nok lys. Jeg gir dem også mindre vann om vinteren, fordi de ikke vokser like mye når det er mindre sol.

Hun informerer om at det fort kan bli for vått og oppstå rotråte dersom man vannet plantene like mye på

vinteren som på sommeren. Da er det stor fare for at plantene visner bort.

– De fleste planter liker ikke å stå i vann over lang tid. Da oppstår det råte og mugg.

Det er nok dette som har skjedd med min egen stakkars plante over vinteren, den jeg nå skal hjem å kaste.

– Man kan også henge plantene i et slags stativ slik at de kommer høyere opp og ikke tar så stor plass i vinduskarmen.

Groven forteller at man på denne måten får brukt de vertikale dimensjonene mer, og at dette kan være en løsning dersom man bor trangt.

Teatraliske planter

Groven forteller om at planter som vokser fort, kan oppleves å ha mye personlighet. Dette fordi man ser endringer hos dem fra dag til dag.

– Praktspraglen, eller «bygutten» som mange jeg kjenner, kaller den, er ekstremt overdramatisk. Det kan se ut som den døde for to uker siden, men så gir du den litt vann og plutselig går bladene fra å være visne og skrukkete til å bli fulle av liv igjen.

Selv går hun ikke for de største pynteplantene og dekoraspektet ved å ha det grønt inne.

– Noen har jo en gullranke som går til taket, eller en monstera som tar halve

rommet. Mine planter har til sammen en pynteeffekt, de også, men hver for seg er noen av dem litt små og trasige, sier hun og ler.

Groven forteller meg at plantehold er en litt rar, men gøy hobby.

– Om du treffer riktig med hvor mye vann og lys de trenger, kan de bli veldig fine til slutt.

Vekstbalkongen

Kaspar Rønningen studerer biologi på andre året, og for ham blomstret planteinteressen opp da han startet på studiet.

Rønningen viser veien til vekstbalkongen inne på Institutt for biologi ved NTNU og det første som møter oss, er et bord med planter og et skilt hvor det står «Stiklinger, bare forsyn dere!», etterfulgt av et smilefjes.

– Nå har vi ganske mange planter i kollektivet der jeg bor. Det er som en skikkelig jungel. Vi har et tre i stuen vår, diverse planter på kjøkkenet, på badet og på soverommet. Det er ganske grønt, erkjenner han fornøyd.

Overvanne

Rønningen forteller om den typiske overvanneren og hvordan man unngår denne fellen.

– Selv har jeg både vannet for mye og for lite. Det kan være lurt å kjenne

litt på jorden ved å stikke fingeren noen centimeter ned i potten.

Han forklarer at det kan være tørt i jordskorpen hos de fleste planter, men at det gjerne skal være litt fukt i jorden når man undersøker med fingeren.

– Nå nørder jeg fullt ut her, men ta ørkenen som eksempel: Der er det tørt lenge, før det plutselig regner og blir veldig tørt igjen. Derfor kan man nærmest drukne kaktusplanten, for så å la den tørke i noen uker eller måneder igjen.

Rønningen sier at det kan lønne seg å utforske hvordan det naturlige habitatet til planten er, slik at man kan forsøke å etterligne forholdene i hjemmet.

– Dersom bladene blir gule, brune eller svarte og forandrer form, kan man ofte søke det opp for å finne ut hva det betyr. Da lærer man litt om plantene sine og behovene deres, forteller Rønningen.

Norsk kjøtteter i Estenstadmarka

Dersom man har veldig fuktig jord, kan det som tidligere nevnt komme bananfluer og andre insekter. Rønningen forteller at man kan gå til innkjøp av teip som insektene trekkes mot og setter seg fast i.

– Vi hadde også et ganske snålt forsøk i kollektivet, der vi plukket en type kjøttetende plante ved navn soldogg fra Estenstadmarka.

Han forteller videre at soldogg er en liten plante som bor i myren. Den

er ofte rødfarget og tett prydet med kjertelhår som planten bruker til å fange og fordøye insekter.

– Vi samlet soldogg og tok det med hjem, og etter en ukes tid var det ikke flere fluer igjen.

Rønningen konstaterer at det for folk flest kanskje holder med teip, men synes det er gøy at man kan finne kjøttetende planter i marka.

Søtpoteten

Rønningen ser ut til å ha kommet på en særdeles god idé og forteller entusiastisk om en plante han er veldig tilhenger av.

– Søtpoteten er en plante som er tipp topp for studenter, og veldig lett å få til.

Jeg løfter brynene i overraskelse og må forsikre meg om at jeg hørte riktig.

– Da går du på nærbutikken og handler en søtpotet. Så trenger du en bønne med jord, legger poteten i og gir den godt med vann.

Han forteller at det kan ta noen uker før man ser tegn til liv, men at det går fort når det først begynner å vokse.

– Vi hadde en søtpotet som eksploderte; den sluttet ikke å vokse og dekket halve stuen vår til slutt. Det var lite arbeid for en veldig fin, grønn plante.

Plantepasseren

Jeg haker tak i en jente som kommer spankulerende ned Stripa og spør om hun har tid til en uformell planteprat. Marthe Elise Frogner er tredjeårsstudent

innen bygg og miljøteknikk og har noen planter i kollektivet som hun gjerne forteller om.

– Jeg har en aloe vera på hybelen min som jeg liker veldig godt. Jeg blir veldig lett solbrent og da kan den brukes som medisin. I tillegg er den pen å se på. Den dør heller ikke så fort, da den har tykke blader og dermed behov for mindre vann.

Frogner forteller om den gangen broren og kjæresten hans skulle vekk på ferie og hun ble spurt om å passe leiligheten med dennes levende innhold. Dette sa hun selvfølgelig ja til, da leiligheten var midt i Oslo sentrum.

– Jeg fikk litt panikk en kort periode under oppholdet, da alle plantene så helt døde ut etter at jeg hadde vært borte en solfylt helg. Det ordnet seg, heldigvis, og arbeidsgiveren var fornøyd ved hjemkomsten.

Å ta livet av en kaktus

Frogner legger ikke skjul på at selv om det gikk bra den gangen, har hun vært uheldig å tatt livet av en kaktus her i Trondheim.

– Én gang kjøpte jeg tre kaktuser fra Ikea som skulle leve lykkelig hjemme hos meg, men den ene gikk det ikke så bra med. Den mugnet over en ferie og måtte derfor kastes i søpla.

Hun forsikrer meg om at de to andre fortsatt lever i beste velgående, selv om de hver dag er vitne til den tomme potten. **UD**

Språk for enhver pris

Flere universiteter krever kostbare språktester for å reise til utlandet.

TEKST: Nora Lerkerød Alnes | ILLUSTRASJON: Tallak Lie | FOTO: Privat

Khrono meldte i mars at antallet studenter som reiste på utveksling i fjor er tilbake på samme nivå som før pandemien. For de fleste studenter vil undervisningsspråket på det nye universitetet være engelsk, noe som kan virke skummelt for noen og gledelig for andre. Flere universiteter krever at studentene viser til engelsk kunnskaper før avreise. Dette er for å sikre at språket ikke blir den største barrieren ved å studere i utlandet.

Man kan teste sine språkferdigheter i engelsk gjennom flere ulike tester og en av de mest populære testene som blir brukt over hele verden, er TOEFL-testen.

– Nesten like mye en stresstest som en engelsktest

Psykologistudent Ingebrigt Sæther ved NTNU forteller at han synes selve

testen var ganske stressende. Han tok den digitalt hjemme og måtte filme seg selv.

– Man blir observert av en ETS-ansatt under selve testen. De sjekker at alt er som det skal, at du ikke har noe å jukse med inni genserermet eller under bordet. Det er jo forståelig, for det kan virke lett å jukse.

Sæther ønsker å bruke testen til å komme inn på en mastergrad i Danmark. Han forteller at testen er delt i fire: lesing, lytting, skriving og snakking. For lesedelen måtte han disponere tiden selv og for de tre andre delene måtte han følge strenge tidsrammer. Man får se videoer og høre lydklipp som ikke kan settes på pause.

– Du får ett forsøk på snakke-delen. Det blir nærmest like mye en stresstest som en engelsktest. Man blir satt på prøve. Jeg tok det nesten mer seriøst enn faktiske hjemmeeksamen jeg har hatt, sier han og ler.

Da Fysioterapistudent Marlene Silseth Danielsen (24) skulle ta testen, måtte hun ta den hjemme på grunn av pandemien.

– Det var veldig greit å ta den hjemme. Siden testen var på nett, brukte de en slags *proctor* som stengte all tilgang til forbudte nettsider og annen hjelp, sier hun.

Danielsen forteller videre at hun følte seg forberedt på testen, men at hun var ganske stresset.

– Jeg husker at jeg måtte lytte til en samtale der det var lagt inn bakgrunnsstøy, og jeg hørte ingenting av det som faktisk ble sagt. Jeg fikk kun høre klippet én gang – sånn kan det jo være i virkeligheten.

Kun ett testsenter i Norge

TOEFL-testen vil prøve studentens engelskkunnskaper på et akademisk nivå, slik de faktisk bruker i undervisning.

MASTER: Ingebrigt Sæther tok språktesten for å komme inn på master i Danmark

PÅ TESTSENTERET: Andrea Sandbu Numme tok språktesten på Norges eneste testsenter i Nordre Follo

HJEMMETEST: Marlene Silseth Danielsen var fornøyd med å ta språktesten hjemme

Om TOEFL:

- TOEFL står for Test of English as a Foreign Language.
- Dette er en standardisert test som godkjennes av over 11 000 universiteter og andre institusjoner over hele verden.
- Testen tilbys av Educational Testing Service (ETS).

I Norge finnes det kun ett testsenter som tilbyr TOEFL-testen. Dette er på Rosenholm campus i Nordre Follo. Andrea Sandbu Numme (24), som studerer biomedical engineering på Danmarks Tekniske Universitet, forteller at hun tok testen der.

– Vi satt ti stykker i et rom i hver vår bås, med hver vår pc og hodetelefoner. Alle satt og snakket inn i sine egne mikrofoner om hverandre. Det var litt som å ta en eksamen, bare med snakking og skriving om hverandre. Det var litt merkelig, humrer Numme.

Sæther mener at hjemmetest er et godt alternativ.

– Jeg er ganske travel, så jeg hadde ikke mulighet til å reise til testsenteret, forteller Sæther.

Han legger til at han tror dette gjelder mange studenter, spesielt i Trondheim.

– Det var mye mer beleilig å ta testen hjemme, selv om det var litt kronglete til tider, fastsetter Sæther. Han utdyper at han måtte rydde pulten og filme rommet med pc-kameraet. På den måten viste han at han ikke hadde som intensjon å jukse.

– Kunne økt prisen til latterlig høye summer

Da Sæther fant ut at han ville trenge en TOEFL-test, var det få dager igjen til fristen for å søke studier i Danmark

gikk ut. Derfor måtte han bestille en test på kort varsel, noe ETS tilbyr jevnlig.

– Jeg måtte betale en senoppmelding-avgift på 500 kroner, da jeg bestilte testen mindre enn fire dager før selve testen. Totalt betalte jeg rundt 5000 kroner, siden skatt og ekstra gebyrer kom i tillegg. Jeg trodde ikke det ville koste så mye. Dette er jo en del penger for en student med ordinær studiestøtte.

Testen koster ordinært rundt 3400 kroner. Studentene vi har snakket med, betalte testene av egen lomme.

I tillegg til TOEFL-testen er det mulig å kjøpe en rekke forkurs til testen. Sæther legger til at disse var generelle engelskkurs og øvingstester, og at disse ikke var delaktige i sluttresultatet for selve språktesten.

– Det kunne økt prisen til latterlig høye summer; det fantes ikke grenser for hvor mange kurs jeg kunne legge til. Jeg så personlig ikke behov for disse, men de kan være greie å ha om man ikke har hatt engelskundervisning tidligere, forklarer han.

Han forteller at det ligger mye gratis på nett fra før av, i tillegg til gratis kurs på ETS sine egne sider.

– Det er jo en ganske stor sum, spesielt når testen kun er gyldig i to år. Man risikerer jo å ikke komme inn på skolen man tar testen for, sier Numme. **UD**

Studentlivet på Svalbard: – Må gå med rifle på tur, men man har sjeldent fomo

NTNU-studentene Helene og Malene valgte å dra et helt år til Longyearbyen for utveksling. Det har bydd på opplevelser de ikke ville vært foruten.

TEKST: Anna Caroline Fladby | FOTO: Malene Broholm Nielsen

– Jeg tenkte «skitt, hvordan kommer dette til å bli?», for du må kanskje være litt spesiell for å ville være her, men det er bra folk, og det er jo det viktigste, forteller Malene Broholm Nielsen.

Hun og Helene Dreyer er geologi-studenter på utveksling fra NTNU. De sitter på Fruene café i Longyearbyen sentrum. De har nettopp kommet inn fra kulden iført hver sin berømte Svalbard-buff og tykke boblejakker, og Helene har også på seg selskinnskko.

Ifølge en undersøkelse som nylig ble publisert av studentum.no, er faktisk Longyearbyen den studiebyen hvor studentene er mest fornøyde. For mange kan dette høres overraskende ut, da man som oftest forholder seg til Longyearbyen som en liten rute ved siden av Tromsø på værmeldingen. Men 958 kilometer nord for Tromsø ligger verdens nordligste utdannings-institusjon. Universitetssenteret på

Svalbard tar imot over 700 studenter i året og er ikke så lite som man skulle tro.

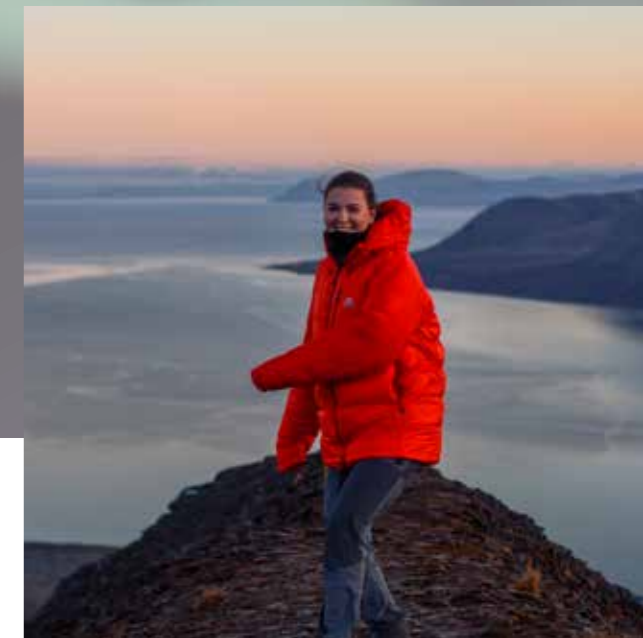
Malene forteller at førsteinntrykket hennes da de landet på flyplassen på Svalbard, var hvor grønt det var.

– Jeg så for meg at sommertiden kom til å være grå og kjedelig, men alt var så vakkert. Det var som å være i et maleri, sier hun.

Helene tilføyer at hun var helt fascinert.

PÅ VAKT: Hvis sikten ikke strekker til, må man parkere snøscooteren og ikke glemme å være på vakt for isbjørn.

HOLDE PÅ VARMEN: Tilværelsen på Svalbard krever lite, med unntak av at man må holde varmen.

– Det er helt ulikt fra alt du er vant med og solen sto midt på himmelen da vi landet på kvelden.

Toppturer rett utenfor døren

Foruten sentrumsnær campus og studentboliger har Longyearbyen flere restauranter, butikker og utesteder. Man kan eksempelvis handle på Nordpolet, eller ta en pils på Svalbar (ja, ordspillene er mange).

De to jentene forteller at det er en stor frihet i å være student i Arktis, sammenlignet med i Trondheim. Longyearbyen er omringet av fjell, med muligheter for toppturer så fort du setter foten utenfor døra. Mulighetene for turopplevelser er et trekkplaster for mange av studentene som kommer hit og flere kjøper snøscooter i perioden de er på utveksling.

Ettersom studenter fra hele verden kommer til Svalbard for utveksling, går det stort sett i engelsk i hverdagen. Alle studentene bor i studentboliger og deler kjøkken med ti andre. Jentene forteller at bosituasjonen gjør det lettere å ta initiativ til å bli bedre kjent med dem rundt seg. Det går sjelden en helg

uten kjøkkenfest, hvor alle studentene inviteres via en felleschat.

De synes at det er noe eget med å bo her. Alle er veldig imøtekommende, og både Helene og Malene føler at de har blitt mer åpne på grunn av det.

Helene trekker frem det at ingen har noe tidligere nettverk på Svalbard som en fordel.

– Ingen har venner her fra før av og dermed er det ikke vanskelig å møte nye folk du kan finne på ting med. Jeg føler også på at forskjellene på mange måter blir visket ut, sier hun.

Videre forteller hun at hun har lært mye av dem hun har møtt, og at det er spennende med alle de kulturelle forskjellene.

– hvordan de vasker opp på kjøkkenet, skyter Malene inn med et glimt i øyet.

Ikke så øde som man tror

Malene og Helene forteller at de så for seg at byen kom til å være liten og øde, men for studentene i Longyearbyen er det alltid noe som skjer.

– Det er ikke så lite som folk tror, sier Helene.

Jentene opplever at befolkningen på Svalbard har en egen ro over seg, som de kommer til å savne når året er over.

– Man gjør det man har lyst til og det er ikke noe mer enn det som kreves. Siden mulighetene for turer og sosiale begivenheter er så lett tilgjengelige, får jeg sjelden fomo, til forskjell fra når jeg er hjemme. Det er aldri en følelse av at det er noe man burde gjøre, mens hjemme er det alltid travelt og man må fyke rundt overalt, forteller Malene.

Jentene forteller at studiehverdagen innebærer mye praktisk arbeid sammenlignet med på NTNU. Dette passer dem ypperlig, da både Helene og Malene valgte å studere geologi for å kunne tilbringe tid ute. Turene de har vært på, er helt utenom alt annet de har gjort tidligere i studiene. Blant annet har de vært på tur med rib og snøscooter og tilbrakt flere dager på cruiseskip. Helene trekker frem feltkurs på Nansenbreen som et klart høydepunkt, hvor de i tillegg til masse praktisk arbeid fikk se dyr som arktisk fjellrev og hvalross på kloss hold.

– Vi har lært om geologien i Norge, men hvordan de fra andre land har

lært, er helt forskjellig. Det har gitt mange interessante samtaler som jeg har verdsatt, forteller Malene.

Jentene forteller at foreleserne er grundige, ettersom de selv forsker i Arktis.

Må ha med rifle på tur

På spørsmål om hva de savner mest med å bo på fastlandet, svarer Malene nettshopping etter en liten tenkepause. Frakten til Longyearbyen er dyr, men hun har også skjont at hun ikke trenger så mye moteriktige klær, da det er ullgenser som gjelder.

– Jeg savner trær og å se snø på trærne, sier Helene med et smil om munnen.

De lave temperaturene gjør at det ikke vokser trær på Svalbard.

Jentene savner også hvor lett det er å være trygg på tur hjemme, mens etter å ha bodd en stund på Svalbard har de har skjont hvorfor man trenger fjellvettreglene. Ifølge Malene er det en reell fare for å plutselig sitte fast på fjellet i noen timer, ettersom det ikke er uvanlig å se havarerte snøscootere forlatt når man er ute på tur.

– Det jeg liker minst med å være her, er at man må ha med seg rifle når man går tur. På tur hjemme er det lite å tenke på, men her er naturen så ekstrem at det alltid er noe man må huske på, sier Helene.

Det er ofte spørsmål om isbjørn på Svalbard og det er ikke uvanlig at man begynner å se litt syner i terrenget

mens man holder utkikk. Studentene får studiepoeng for å gå gjennom sikkerhetsopplæring, og kunnskapen er viktig for å kunne ferdes på egenhånd. Jentene er ikke redde for å møte på isbjørn, men kan tenke seg den stressende situasjonen dersom de faktisk blir nødt til å beskytte seg selv og andre.

– Hvis jeg bærer riflen, så er det meg det står på. Da må jeg stå foran, sier Malene.

Mørketid

Under mørketiden i desember forteller jentene at dagene gikk litt inn i hverandre, med eksamen og mye tid innendørs. De følte at de levde i en boble som ikke sprakk før de kom hjem til jul.

– Jeg syntes ikke at det var så ille, men da jeg spiste frokost hjemme igjen og det kom en solstråle inn gjennom vinduet, felte jeg en tåre, sier Helene lattermildt.

Nå er det deilig at dagene blir lengre og lengre. Det er tydelig merkbart i de rosa solnedgangene som skinner på fjellene og Yr-appen kan bekrefte at solen går ned åtte minutter senere for hver dag.

Det er klart at utveksling på Svalbard er noe de anbefaler sterkt og synes at flere burde benytte seg av. Særlig synes Helene at alle burde oppleve naturen her, da den er en helt annen enn man ser til vanlig.

– Ja, Jotunheimen er kul, men dette er kulere, avslutter Malene. **UD**

Gary Lineker stadfestet nylig at språket brukt i den nye britiske asyllovgivningen minnet ham om den politiske retorikken i Tyskland på 1930-tallet. Han ytret dette som en privatperson på Twitter, hvor han alltid har vært åpen om sine politiske meninger. Dette satte ikke BBC pris på. De mente at slik kritikk mot regjeringen ikke kunne ytres av noen på deres plattform.

BBC har, som mange statlige kanaler rundt om på kloden, et mål om politisk upartiskhet. Derfor hadde det vært mer forståelig om denne reaksjonen kom mot en redaksjonelt ansatt som jobbet med nyhet og samfunnstoff, der en kan påvirke noens politiske meninger.

Det gjør ikke Gary Lineker når han annonserer nyheter som at Liverpool slo Manchester United 7-0. Det er faktisk

riktig bekymringsverdig når de går til slike steg for å stilne meningsytringer fra noen som har markert seg høyllytt på venstresiden i lang tid.

Det røde kortet går dermed til BBC for å ha tatt en real sklitakling på sitt eget omdømme; det må likevel sies at det var en silkemyk pasning for å gi Gary Lineker og hans kollegaer Gullballen.

RØDT KORT OG GULLBALL

Fotballstjerner blir ofte beskyldt for å leve på sin egen lille sky hvor ingenting utenfor den lille kule og den rektangulære stålrammen betyr noe.

Det stemmer nok dessverre ofte: Gi unge menn tonnevis av penger og konstant ros, og du ender opp med en Kyle Walker som blottet seg for kvinner på fest eller en Niklas Bendtner som har gjort flere absurde ting enn det er plass til å ramse opp her. Men inne blant disse finner vi noen som på mirakuløst vis får hodet skrudd på delvis riktig.

Ian Wright, Alan Shearer, Alex Scott, Micah Richards og Jermaine Jenas er bare noen av kommentatorene og

ekspertene betalt av BBC som valgte å boikotte den påfølgende sendingen av *Match of The Day*. Dette gjorde at programmet fremsto som en middelmådig Youtube-kompilasjon av ukens mål. Dette gjorde de i solidaritet med Lineker, men også i solidaritet med de titusenvise av flyktingene som trenger en trygg havn, for å kunne fortsette livene sine.

Da Lineker annonserte at han var tilbake, var han tydelig på at selv om det hadde vært noen vanskelige dager, så var det ingenting mot de som daglig er på flukt. Et særdeles viktig poeng oppi det hele.

TEKST: Kristoffer Ramsøy Fredriksen | ILLUSTRASJON: Serena Guler

Ikke bare en heilagjeng

NTNUI hu og heilagjeng vil inkludere gjennom liv og røre.

TEKST: Sara Løvteit og Halvor Elverum | ILLUSTRASJON: Emilie Myrene Stokke

SPORTSGLEDE: Emilie Faarup Storvik synes sport er dødsgøy og vil ha med enda flere i heilagjengen
FOTO: Eivind Jølgsgard / NTNUI

For noen er idrettsglede blod, svette og tårer. For andre er det med ulike farger i kinnene, heiarop og kanskje en wienerpølse i hånda. NTNUIs nye undergruppe er for nettopp disse.

NTNUI hu og heilagjeng ønsker å skape liv og røre på sportsarrangementer i klubben og har som mål å være verdens beste heilagjeng. Gruppen beskriver seg selv som en plass for alle som elsker idrett og samholdet det skaper.

Emilie Faarup Storvik som er student og styremedlem i NTNUI-styret har vært med i NTNUI store deler av studietiden. Hun var en av dem som tok initiativ til å starte opp heilagjengen.

– Jeg hadde blitt litt lat. Trening var kanskje ikke det morsomste som fantes lengre, men å se på sport er jo dødsgøy. Det startet vel litt som kødd med noen venner. «Kan vi ikke bare stikke å se på en kamp?», sa vi, og så ble det til en greie, forteller hun.

At det ble en gruppe ut av det, hang også sammen med NTNUIs egen strategi om å skape samhold, mangfold og idrettsglede. Heilagjengen ble noe lavterskel de kunne gjøre ved siden av sine egne idretter for å få til nettopp dette:

– Jeg satt også i hovedstyret i NTNUI i noen år, og da dro vi gjerne for å se på hverandres kamper. Etter en stund tenkte vi at «hallo, vi burde jo bare lage en heilagjeng».

Navnet på heilagjengen kommer fra NTNUIs eget slagord «hu og hei», som gjerne ropes for full hals når klubbens lag trenger litt ekstra motivasjon og støtte. Ifølge gruppen trenger man ikke være NTNUI-medlem for å bli med, bare glad i sport.

Inkluderingsprosjekt

Storvik forteller at det først er i år hun endelig har fått tid til å sette seg ned og gjøre arbeidet med heilagjengen skikkelig. Hun tok initiativ til et oppstartsmøte, hvor tolv stykker møtte opp og diskuterte hvordan de ville at gruppen skulle være.

– Vi kom frem til at vi ønsket at det skulle være lavterskel, og at det ikke skulle kreve noe arbeid av oss. Det var viktig at det ikke skulle være et verv, men bare en sosial gjeng som fant på ting sammen.

Storvik sier de ønsket at heilagjengen skulle være et inkluderingsprosjekt for dem som kanskje ikke liker å drive med idrett, men som liker å se på i stedet. En viktig verdi for Hu og heilagjengen er at alle skal være inkludert og alle som vil, blir derfor invitert med. I tillegg setter de alle idretter likt og møter opp på det de har tid til.

– Det er et ha-det-gøy-med-sport-prosjekt, og så håper vi at de som ikke har følt at de har hatt noen tilknytning til en idrett, kan bli med i NTNUI på denne måten.

Hun sier at det var mange som var giret da hun luftet idéen rundt omkring i klubben. Et problem for NTNUI har vært at alle ikke får plass på de idrettene de ønsker. Storvik sier at heilagjengen kan være et sted der disse kan være med, for likevel å kunne delta i studentidretten.

– Noen er også med fordi de ikke har så mange å henge med i helgene, så da har de muligheten til å henge med oss. Vi prøver alltid å ha noe sosialt før eller etter for å gjøre det mindre skummelt å bli med.

Heier for å unngå sisteplass

I starten hadde ikke heiajengen nok ressurser til å oppsøke kamper i klubben, men de fikk ordnet seg slik at undergruppene i NTNUI kunne invitere dem i stedet. Nå kan heiajengen bookes til alt av idrettsarrangementer i klubben: fra rugby og fotball til svømming og dans.

– Det har ikke tatt av helt enda, for det er fortsatt ikke alle grupper som inviterer oss, men det begynner å bli en del. Vi lager et arrangement på appen Spond og så kan de som har tid, melde seg på, forteller Storvik.

Hun forteller at det kan være ulike grunner til at de blir invitert, men at oppgaven hver gang er å heie frem klubbens utøvere. Noen ganger er det fordi lagene er så små at alle spillerne er opptatt ute på banen, og derfor ikke har folk igjen til å heie. Andre ganger trenger lagene bare litt ekstra motivasjon.

– Vi heiet en gang på NTNUI basket sitt femtelag. Det var bunnkampen i divisjonen. De var sånn: «Vi trenger bare at dere kommer og heier så vi ikke havner på sisteplass i serien».

Etter arrangementene gjør de også gjerne noe sosialt.

– Det hender at vi blir invitert med på fest etterpå av lagene vi har heiet på. Vi ble for eksempel invitert med på fest av rugbygruppen. Det tror jeg ikke jeg

hadde fått oppleve om det ikke hadde vært for heiajengen.

Egne regler og heiarop

Hun forteller at de også gjerne får litt hjelp til å forstå idretten de heier på. Gruppene forklarer gjerne idrettens regler, men også når det er innenfor å heie eller ikke.

– I badminton klapper man for eksempel ikke når motstanderen gjør feil, kun når det er godt ballspill. Jeg var og så på sjakk, og der er det jo ingen lyd i det hele tatt når det spilles, også å går man bort og gratulerer etterpå.

Det er dessuten fint å lære seg noen heiarop.

– Vi prøver å lage heiarop til gruppene. Orientering roper for eksempel bare «hu og hei», mens volleyball har en helt egen klapping. Vi bare slenger oss på hva gruppene gjør og tar det som er innenfor.

Storvik forteller at de har vært på rugbykamper noen ganger, og at det da alltid står en spiller fra laget sammen med dem for å forklare hva som skjer. Hun synes det er kult å lære hvordan ulike idretter har ulike supporterkultur.

Det hender også at de må trå til mer enn bare med stemmen.

– Vi var en gang på NM i roing. Da trengte de noen som kunne holde

romaskinene når det ble rodd under stafettene. Da ble vi med og hjalp til med det. Noen ganger må vi fylle flasker fordi hele laget er opptatt ute på banen.

Kollektiv brusning

En mann med peiling på heiajengenes rolle er Arve Hjelseth. Han er professor i sportssosiologi ved NTNU og ekspert på supporterkultur. Ifølge Hjelseth kjennetegnes supporterklubber av at man har en gruppe mennesker som kanskje ikke har så mye til felles ellers, men som forenes i ønsket om å støtte en bestemt klubb eller utøver.

– Selv om det er mange andre grupper mennesker som heier på et idrettsarrangement, bidrar gjerne supporterklubbene med så mye atmosfære at de er viktigere enn antallet skulle tilsi.

Han tror mange melder seg inn i en supportergruppe fordi de ser at andre har det gøy.

– Det skaper en form for begeistring som man bevisst eller ubevisst ønsker å være en del av. Gjennom seire og nederlag skapes en form for «kollektiv brusning»; sammen med andre blir følelsene sterkere i begge retninger.

STERKERE SAMMEN: Arve Hjelseth forteller at følelsene blir sterkere når man er del av et supporterfelleskap. FOTO: Elin Iversen

Ifølge Hjelseth ligger det i menneskets natur å dyrke dem som lykkes, uavhengig av vår egen dyktighet som idrettsutøvere. Vi dyrker dem som forbilder, eller rett og slett som noen som har en dyktighet vi ønsker å prise.

Videre forteller han at utøverne samtidig representerer oss.

– Hvis klubben taper, mister supporterene også ansikt, helt uavhengig av om hen selv for eksempel er en god fotballspiller eller ikke.

Hjelseth forteller at ting som flagg, farger og symboler er viktige i

supporterkulturen fordi de representerer det fellesskapet man deler.

– Supporterklubber har også ritualer som har mye til felles med 17. mai. Alt symboliserer en form for tilhørighet som markerer at vi utgjør et fellesskap.

Storvik sier NTNUI er en kul idrettsklubb å være supporter for, med tydelige farger som er veldig lette å kjenne igjen. Typisk tar de med seg flagg og andre effekter når de heier, også for å dele ut til de andre klubbene.

– Supportereffekter og symboler bygger kulturen gjennom å skape felles orienteringspunkter som alle deler, eller som man lærer seg å sette pris på, utdyper Hjelseth.

Der NTNUI hu og heiajeng har en ambisjon om mangfold, hevder Hjelseth at supporterklubber typisk ikke har vært så flinke på nettopp dette, og at særlig menn er overrepresenterte.

– Samtidig er de fleste inkluderende og legger stor vekt på dette.

Tilhører noe større

Storvik forteller at hun har vært innovert mange roller og idretter i NTNUI i løpet av studietiden. Én ting hun merket seg,

var at idrettene var flinke til å bygge lagfølelse og samhold blant seg selv, men at det var vanskelig å bli kjent med folk på tvers av gruppene.

– Når jeg tar på meg NTNUI-fargene nå, føler jeg meg som en del av noe større. Jeg er faktisk en del av Norges største idrettslag. Heiajengen vil bygge opp om denne følelsen.

Storvik forteller at hun nå har fått gruppen opp å gå, men at hun håper noen kan videreutvikle den.

– Vi har klart å skape en god kultur, og så håper jeg det er noe mange vil være med på i årene fremover. Det er gøy hvis noen vil bygge det til noe større enn det er i dag.

Foreløpig er det 45 medlemmer i Spond-gruppen til heiajengen. Storvik håper på enda flere.

– Vi har en Instagram-side. I bioen der er det en link til Spond-gruppen vår. For dem som vil bli med, kan man trykke på den, og da vil jeg godkjenne uansett.

Hun håper heiajengen kan bestå selv etter at hun er ferdig på NTNU.

– For min del er det en kjærlighet til NTNUI. Heiajengen er en måte å gi tilbake på. Jeg tror det har potensial til å bli et unikt sosialt tilbud i Trondheim. **UD**

INKLUDERING: Heiajengen vil være en plass der alle kan ha noen å henge med. FOTO: Eivind Jølsgard / NTNUI

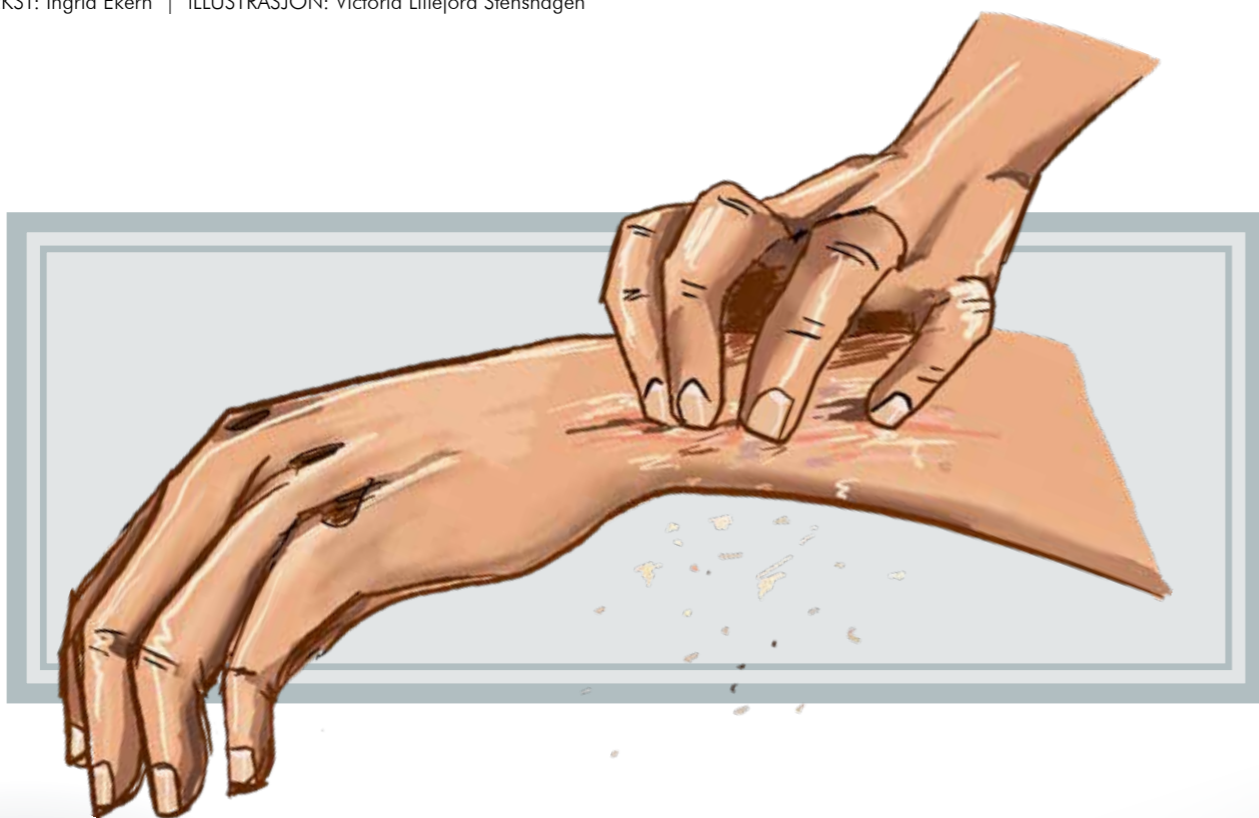

IKKE ALLTID LETT: På rugbykamp får heiajengen hjelp til å skjønne reglene. FOTO: Eivind Jølsgard / NTNUI.

Når huden sprekker

Unge med atopisk eksem sliter med et konstant ubehag. Det kan være en utfordring når selvtillit handler mye om å være komfortabel i egen hud.

TEKST: Ingrid Ekern | ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

TILBAKEFALL: Albrigtsen fikk tilbakefall av atopisk eksem som 17-åring. FOTO: Ingrid Ekern

Risikoen for å utvikle depresjon, angst og selvmordstanker er høyere for dem med kroniske hudsykdommer enn dem uten. Blant mulige faktorer som kan forklare sammenhengen, er sosial angst, mangel på søvn og en følelse av skam over å ikke passe inn i et godt etablert skjønnhetsideal.

En perfekt hud er nemlig ett av mange sosialt konstruerte idealer de færreste av oss klarer å oppnå. Naturlig nok, kanskje, ettersom huden tross alt er et høyst avansert organ som blant annet skal beskytte kroppens indre miljø mot skader. Med andre ord er den ikke laget for å være plettfri.

Til tross for lite forskning og uklare årsakssammenhenger forteller flere at det kan være en psykisk utfordring å ha en synlig sykdom som det generelt er lite kunnskap om.

Tora Aaker Albrigtsen studerer siste året på bachelor i geografi ved NTNU. Da hun var liten, slet hun med atopisk eksem. Den forsvant når hun ble eldre, men da hun ble 17 år fikk hun et tilbakefall.

– Det kan ha blitt utløst av puberteten eller mye stress på videregående. Men jeg vet ikke, sier hun.

Etter tilbakefallet begynte hun på sterke steroider og kortison, noe hun fortsatt går på. Alvorlighetsgraden av eksemet varierer. Selv de gode periodene preges av frykt for tilbakefall. De dårlige periodene preges av mye rødhet på hender og i ansiktet.

– Jeg kan også hovne opp en del. Spesielt er det å spise sterk mat ubehagelig. Eller å kysse noen. De vanlige tingene blir ekstra kjipt.

Kontroversiell behandling

Albrigtsen forteller at eksem kan være en sterk påkjenning, både fysisk og psykisk. I håp om å bli kvitt den testet hun ut en kontroversiell behandling.

– Selv hadde jeg gått på steroidkremmer lenge. Så kom det en behandling på sosiale medier der folk med eksem brått sluttet med all behandling og fikk gode resultater. Jeg ville prøve det samme, selv om jeg visste at det ikke var anbefalt, sier hun.

Behandlingen Albrigtsen viser til betegnes som en eksperimentell kur som kalles Topical Steroid Withdrawal (TSW). Når man følger kuren, kutter man brått ut alle kortisonprodukter. Behandlingen mangler vitenskapelig dokumentasjon og er derfor ikke anbefalt. Til tross for kjennskap til dette, valgte hun å teste det ut.

– Man har kommet til et veldig sårt og alvorlig punkt når man velger å slutte med medisinske preparater så raskt. Man blir desperat og forsøker alle mulige behandlinger fremfor kortison, sier hun.

Mari Løset jobber som forsker på hudmedisin ved NTNU, og er i tillegg lege på Hudavdelingen på St. Olavs. Hun kjenner ikke til behandlingsmetoden, men sier brå avslutning av steroidkrem ved eksem kan føre til oppbluss av sykdommen.

– Det fører til at man må starte behandlingen helt på nytt. Man skal heller trappe ned forsiktig, forteller Løset.

GENER OG MILJØ: Løset sier at eksem forårsakes av et samspill av gener og miljø. FOTO: Thor Nielsen/NTNU

Et samspill av gener og miljø

Løset sier at den vanligste metoden for å behandle eksem er å bruke krem med steroider eller kalsinevrinhemmere for å minske inflammasjon. Her er målet at man generelt skal få mindre symptomer og mer kontroll over sykdommen. I tillegg er det viktig å behandle hudbarrieren, som er hudens ytre overflate.

– Man må smøre med fuktighetskrem morgen og kveld, og etter at man har dusjet. Så på mange måter kan man si at behandlingen av eksem handler om å behandle to ting – inflammasjon og hudbarrieren.

Forskeren forteller at vi har mange ulike former for eksem, men at den vanligste formen er den som starter i barndommen. For noen kommer sykdommen tilbake i voksen alder, forårsaket av et samspill mellom gener og miljø.

– Når det kommer til vanlig eksem, er det snakk om defekt hudbarriere og endret immunrespons, forklarer hun.

Defekt hudbarriere innebærer et økt vanntap gjennom huden, mens endret immunrespons handler om en økt produksjon av antistoffet immuno-

globulin E, som også er knyttet til allergier som høysnue og astma. Atopisk eksem regnes som en av de vanligste inflammatoriske hudsykdommene.

– Rundt ti prosent av unge på 18 år har eksem. Antallet er litt lavere blant voksne, sier Løset.

Endte på sykehus

Albrigtsens forsøk på å få kontroll over sykdommen gjennom TSW resulterte i sykehusinnleggelse.

– Jeg måtte være én natt på sykehus etter at jeg fikk brannsåre i eksemet. Heldigvis fikk jeg rett behandling med to antibiotikakurer, men jeg ble veldig nedbrutt, sier hun.

Eksemet fører til at hun i perioder unngår sosiale situasjoner, og at hun prøver å dekke seg til om hun skal ut blant folk.

– Jeg vil jo være ute å gjøre ting, men jeg vil bare ikke synes. Når eksemet både ser og føles forferdelig, vil man bare forsvinne.

På sosiale medier ser man daglig mennesker med perfekt hud, og selv om Albrigtsen er bevisst på at det perfekte ikke er realiteten, gir det likevel ingen god følelse.

– Man kjenner litt på en følelse av skam. Jeg har også kjent mye på en følelse av å være ekkel når huden flasser og jeg klør hele tiden.

Eksamensperiode blir eksemperiode

En av faktorene som kan føre til et oppbluss i eksem, er blant annet stress. Dette merker Albrigtsen spesielt under eksamensperioden.

– Eksamensperioden blir også en eksemperiode på en måte.

Hun forteller at hun har klødd seg til blods om natta, noe som har resultert i kjøttsår.

– For å unngå det må jeg gjøre flere tiltak. For eksempel kan jeg ikke ha for lange negler. Og jeg sover med bomullshansker.

I tillegg går geografistudenten alltid rundt med fuktighetskrem. Hun fokuserer også på å ha et sunt kosthold.

– Jeg elsker sjokolade og godteri, men prøver å spise masse frukt og grønt. Jeg har hørt om mange som dropper meieriprodukter eller blir veganere. Men hva som fungerer er veldig individuelt.

Den vanskeligste perioden i livet

Iselin Eriksen går første året på en master i samfunnsøkonomi. Etter å ha fått atopisk eksem som 18-åring har hun engasjert seg i Eksemutvalget og som styremedlem i PEF-ung, som er ungdomsgruppen til Psoriasis- og eksemforbundet. Ungdomsgruppen består i dag av rundt 300 medlemmer.

– Jeg hadde aldri eksem som barn og fikk det plutselig da jeg var 18 år. Da jeg fikk et ønske om å finne likesinnede. I Psoriasis- og eksemforbundet er det mange med psoriasis, men ikke så mange med eksem. Jeg ønsker å være en stemme for dem med atopisk eksem.

Eriksen forteller at ansiktet hennes blir spesielt rammet. Hun forteller at på det verste rammes hele fjeset; det hovner opp, blir rødt og huden sprekker opp.

VANSKELIGSTE PERIODEN I LIVET: Iselin fikk plutselig eksem som 18-åring. Det førte til en vanskelig start på voksenalivet. FOTO: Ingrid Ekern

SOVER MED HANSKER: Albrigtsen sover med bomullshansker for å ikke klø seg til blods om natta. FOTO: Privat

– Når det er skikkelig utbrudd, kaller jeg meg selv en kjøttkake, sier hun og ler.

Spesielt tiden på videregående var utfordrende. Eriksen beskriver det som den vanskeligste perioden i livet hennes.

– På fester hadde folk gjerne sminket seg og så veldig pene ut. Når jeg ikke kunne det, følte jeg at jeg ikke passet inn. Hvis jeg måtte gå på sterke medisiner, kunne jeg ikke drikke, noe som gjorde at jeg ikke ble invitert på fester. Det var veldig sårt, forteller hun.

«Hei, jeg heter Iselin og har atopisk eksem»

Eriksen er enig med Albrigtsen om at det ligger en skamfølelse i det å slite med en hudsykdom. Hun tror at det bidrar til at det kan være utfordrende å være åpen om det.

– Det ser ikke pent ut. Man kan ha betente sår som verker og mange kan tro det er smittomt. Det blir en pakke som det kan være vanskelig å snakke om.

I tillegg til at eksem kan være vanskelig å snakke om, sier Eriksen at

Dette er atopisk eksem

- Atopisk eksem er en svært vanlig hudsykdom som først og fremst rammer barn, men noen tar det med seg inn i voksenlivet.
- Hos babyer rammes gjerne huden på hodet, og vså kan det flytte seg når man blir eldre til baksiden av knær og i håndledd. Hos voksne rammes ofte ansikt, hals, og øyelokk.
- Rundt ti prosent av den voksne befolkningen har atopisk eksem.
- Forekomsten har økt vesentlig gjennom nyere tid, sannsynligvis på grunn av miljø- og livsstilsendringer.
- Eksperter vet ikke med sikkerhet hva som forårsaker diagnosen, men både arv og miljø spiller en rolle.
- Symptomene karakteriseres av tørr og kløende hud, hvor det kan oppstå hevelser og noen ganger væskende blemmer.
- Eksperter ser en tydelig sammenheng mellom psykiske utfordringer og eksem, men det er fortsatt lite forskning på tematikken.

sykdommen fører til smerter som for mange kan tære på psyken over tid.

– Det er også et vanskelig sosialt aspekt i at man fort får kommentarer og blikk. Samtidig kan det være slik at ingen behandling fungerer, og da kan det være vanskelig å holde motet oppe.

Hun forteller at det tok tid å innse at hun har en kronisk sykdom hun må leve med.

– Jeg måtte virkelig bearbeide meg selv og finne en måte å takle det på.

Løsningen var å skape et nettverk med andre som har eksem. Hun kom

KOMPLEKST: Øvergaard tror sammenhengene mellom psykisk helse og eksem sammensatte.
FOTO: Tøri Gjendal

Klar sammenheng med angst, depresjon og selvmordstanker

At psyken blir verre ved dårlig søvn, bekrefter også Løset, som forteller at forskning viser en klar sammenheng mellom eksem, angst, depresjon og selvmordstanker.

– Det er fortsatt uklare årsaks-sammenhenger, men flere studier har rapportert høyere forekomst av angst, depresjon og selvmordstanker for dem med inflammatoriske hudsykdommer, sier Løset.

Hun utdyper at det er mange faktorer som spiller inn på sammenhengen mellom psykisk helse og eksem.

– Noen pasienter forteller at det kan være en påkjenning å ha eksem på synlige områder, og at dette kan påvirke dem i sosiale relasjoner. Andre er fortvilet over å måtte bytte jobb hvis eksemet utløses eller forverres av faktorer på arbeidsplassen, som for eksempel de som er mye i kontakt med vann og bruker tette hansker.

Øvergaard forteller at noe av det viktigste er at eksem blir behandlet tidlig og riktig. Dermed er det svært viktig å oppsøke lege.

– Det høres kanskje ut som et banalt svar, men mange blir ikke henvist til spesialister for helsehjelp slik at de kan få riktig behandling.

Hun legger også til at det kan være til hjelp å være en del av et fellesskap.

– For mange kan det være til veldig stor hjelp å snakke med noen som er i samme situasjon og forstår en.

Gjør noe godt ut av situasjonen

Som styremedlem i PEF-ung er Eriksen svært engasjert i å skape mer bevissthet rundt sammenhengen mellom eksem og psykiske utfordringer.

– Da jeg selv fikk diagnosen, var det veldig lite informasjon å få. Det skapte veldig mye usikkerhet.

Å delta i et fellesskap med unge i samme situasjon ga muligheten til å lære mer om sykdommen. Hun forteller at kunnskap kan gjøre det enklere å leve med en kronisk sykdom som atopisk eksem.

– Eksem er en del av meg. Det er derfor jeg engasjerer meg. Jeg vil gjøre noe godt ut av situasjonen. **UD**

tidlig inn i Psoriasis- og eksemforbundet, hvor hun møtte mennesker i samme situasjon. Det å ha likesinnede i ryggen gjorde det enklere å være åpen.

– Når jeg møter nye folk, er det nesten så jeg presenterer meg ved å si «hei, jeg heter Iselin og jeg har atopisk eksem», bare for å få det ut med en gang. Spesielt hvis jeg har et synlig utbrudd.

Stort skille mellom somatisk og psykisk helse

Mari Øvergaard er generalsekretær i Psoriasis- og eksemforbundet. Hun forteller at det å ha en kronisk hudsykdom kan oppleves som en stor påkjenning for mange, men at sammenhengen mellom psykisk helse og hudsykdommer ofte er underkommunisert.

– Generelt har det vært et stort skille mellom somatisk helse og psykisk helse. Det psykiske blir behandlet i psykiatrien. Men når det psykiske har sammenheng med det somatiske, havner man mellom to stoler.

Forskning viser at forekomsten av angst og depresjon er mer utbredt hos dem med hudsykdommer enn dem uten. Dette støttes også av pasientundersøkelser. Øvergaard forteller også at forskning viser at norske pasienter er mer utsatt for angst og depresjon enn pasienter fra andre europeiske land. Hun tror sammenhengene har sammensatte årsaker.

– Det handler blant annet sosial angst og en frykt for blikk og kommentarer. Mange er uvitende og tror det er smittsomt, noe som ikke er tilfellet med eksem.

Hun legger til at mangel på søvn og intens kløe kan knyttes direkte opp mot de psykiske utfordringene mange med eksem kjenner på.

– Psyken blir verre når søvnen blir forstyrret.

Matspalte:

Solgule påskeboller

Det er få ting som slår smaken av nystekte boller. Dette er den perfekte oppskriften å prøve i påsken.

TEKST OG FOTO: Tuva Martine Ambjørseiet

Gjærbakst kan være en prøvelse for den travle student. Da kan påskeferien være en fin anledning til å unne seg noe ekstra. Har du enda litt mer tid enn det undertegnede hadde, kan du til og med lage vaniljekremen selv.

Oppskriften gir 16 boller og tar cirka to og en halv time.

Ingredienser:

- 1 kg mel
- 1,5 dl sukker
- 1 pakke tørrgjær eller 50 g fersk gjær
- 1 ts kardemomme
- 150 g smør
- 5 dl melk
- 0,5 l vaniljekrem
- Melis (kan sløyfes)

Fremgangsmåte:

1. Ha hvetemel, sukker, gjær og kardemomme i en bakebolle.
2. Smelt smøret og bland det med melken. Sørg for at væsken er lunken, omtrent 37 grader.
3. Ha væsken i det tørre og kna sammen.
4. La deigen heve til dobbel størrelse under et kjøkkenhåndkle.
5. Rull deigen ut til en pølse og del i 16 like store emner.
6. Lag et hull på midten av hver bolle og ha i vaniljekrem.
7. La bollene etterheve under et håndkle i 45–60 minutter.
8. Stek bollene på 220 grader i 8–10 minutter eller til de er gylne.
9. Ha eventuelt på melis når bollene er nedkjølte.

YRKET SOM GLEDER: Debutforfatter Tone Lilleenget By trives med å skrive serieromaner.

I tillegg poengterer hun at bøkene ikke er hyperrealistiske.

– Det er ingen som vil lese om hvor kjipt det virkelig var, så man må jo gjøre det litt spiselig innimellom.

Willy Ustad forteller at kildeinnhenting var vanskeligere da han startet sin karriere. Serien *Fire søsken* handler om etterkrigstiden i Norge, med et særlig fokus på hvordan perioden påvirket folket.

– Jeg måtte oppsøke ulike personer fysisk og all informasjon var ikke like lett tilgjengelig.

Han utdypet at han reiste langt for å møte veteraner fra både andre verdenskrig og den kalde krigen.

– Ikke alle ville snakke heller, men jeg forsøkte å få fortellingen fra begge sider. Synsvinklene og situasjonsvurderingene jeg fikk fra intervjuene var ofte ensidige, sier han.

Videre påpeker han at det virker som de nyere serieromanene har et godt forarbeid.

– Det er flere dyktige forfattere i sjangeren, sier han.

Fantasi + historie = sant

På Bladkompaniets nettside ber de potensielle forfattere om en historisk handling «aller helst fra 1800- til begynnelsen av 1900-tallet» med «en varm og sterk kvinne» i hovedrollen. Likevel er ikke alle serieromaner like, verken i valg av tidsperiode eller hovedperson.

Bøkene er først og fremst skapt for å underholde, men det betyr ikke at kvaliteten er lav. 99

– Jeg henter noe inspirasjon fra virkeligheten, som ting jeg selv har opplevd, men også fra research jeg gjør. Plutselig dukker det opp noe veldig interessant der, sier Lilleenget By.

Hun forteller at det er mye variasjon i norske serieromaner ved at de fokuserer på ulike tidsperioder og forskjellige steder i Norge.

Ustad understreker at serieromaner med seriøs tematikk også fortjener en plass i underholdningslitteraturens sfære.

– Med *Fire søsken* fikk jeg muligheten til å følge etterkrigstiden og skrive om flere deler av skjult norsk historie, sier han.

Serien tar blant annet for seg rettsoppjøret etter andre verdenskrig og behandlingen av de såkalte «tyskertøsene». Ustad påpeker at ikke alle likte det han skrev om.

– Jeg fikk en del stygge meldinger og trusler, forteller han.

I 2014 ga han ut *Sagaen om Eyvind Bolt*, som handler om tiden da svartedauden herjet i Norge. Serien *Bueskytteren: Sagaen om Kolrun* fra 2023 foregår også i denne tidsperioden.

– Det er mye vi ikke vet om denne tiden, så jeg må spekulere en del og trekke konklusjoner basert på informasjonen som er tilgjengelig, sier han.

Episodiske bøker

Det å skrive serieromaner innebærer også at man skriver mange bøker. Som eksempel består *Fire søsken* av 42 bind, mens *Trønderrosen* består av 14. Bøkene følger en gruppe hovedpersoner som må gjennom ulike hendelser.

– Bipersonene kan komme og gå, men hovedpersonene blir. Selv om det for Kolrun har vært nære på flere ganger, sier Ustad og ler.

Han understreker at serieromaner gir en unik mulighet til å utforske tidsperioder med lange linjer i mente.

– Serieromaner er litt som episoder i en dramaserie. Den første boken legger grunnlaget, og så porsjoneres handlingen ut i de kommende bøkene, sier Lilleenget By.

Hun nevner at å porsjonere er noe man lærer og blir bedre på etterhvert.

Å lese serieromaner

Akkurat hvem som leser serieromaner, er det ikke så lett å få et grep på.

– Det er mest kvinnelige lesere, men dette er ikke noe jeg tenker på når jeg skriver. Nyere undersøkelser viser også dessverre at kvinner generelt leser mer enn menn, sier Lilleenget By.

Hun understreker at det er en sjanger for alle – og ekskluderer ikke studentene.

– Jeg satt og leste serieromaner i pausene på Dragvoll, forteller hun og smiler.

Ustad forteller at han selv ikke vet så mye om lesertall.

– Jeg får noen penger fra forlaget iblant, så bøkene blir jo lest, sier han og ler litt.

Han påpeker også at lydbøker øker i popularitet. Dermed er ikke salgstallene like høye som tidligere. Han forteller videre at underholdningslitteratur kan

være fint for folk som ikke har lest så mye før.

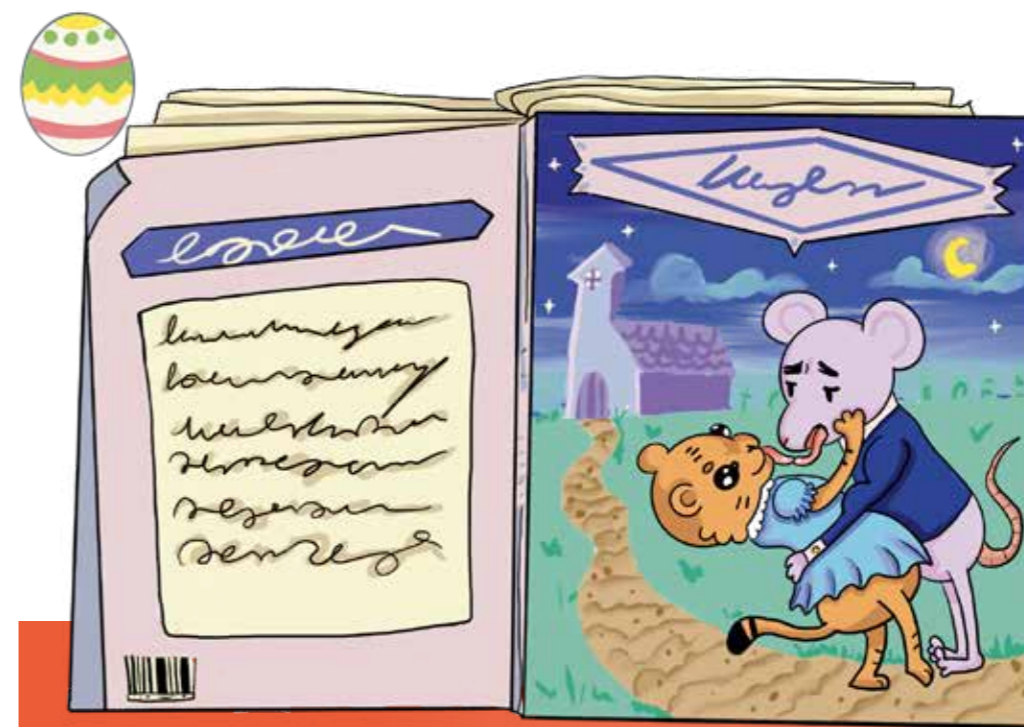
– Det handler om å beholde lesegledden. For hvor skal det bli av de seriøse, tunge bøkene om folk slutter å lese? sier han.

Lilleenget By understreker også at serielitteratur er en sjanger som sprer mye leseglede.

– Det handler mye om virkelighetsflukt. Om du kommer hjem veldig sliten fra jobb, så er det kanskje ikke Kafka du setter deg ned med i sofaen, sier hun.

I tillegg påpeker hun at underholdningsromaner kan føre til at folk leser mer.

– Serielitteratur kan være en fin innfallsport til andre sjangre og forfattere ved at man blir nysgjerrig på en bestemt tidsepoke eller et spesielt miljø. At sjangeren ikke er like vel ansett som annen skjønnlitteratur, er ikke noe jeg går og ergrer meg over. Jeg trives veldig med å skrive serieromaner.

God natt, Samfundet

På Samfundet kan du feste og danse. Og drukne din egen stillhet i noen andre sin støy.

TEKST: Helge Isdal | FOTO: Oskar Hadders

Det er fredag kveld, klokka er litt over elleve. Igjen er det helg, igjen skal det drikkes. Jeg står utafør det store runde bygget like nedafor Elgeseter bru. Det virker å være få ute i kveld; inngjerdinga står klar, men ingen står i køa. En og annen student sluntrer forbi og inn på Sesam. En vennegjeng sjekker busstidene. Det var ikke dette jeg hadde håpa på. Jeg går inn.

For et utall studenter fungerer Samfundet som helgas faste vannhull. I fire år har det i hvert fall vært mitt. Jeg har fått i meg flere liter pils innafør disse veggene enn noe anna sted. En uregelmessig shot har det òg blitt. Jeg har vaia, sjangla, snubla og loffa rundt om på Huset, alltid i påvente av at *noe* skulle skje. Mye skjedde, men aldri det jeg venta på. Jeg aner ikke hva det skulle vært.

Jeg stikker inn på Edgar. Det pleier å være god trøkk. Men sjøl her er det folketomt og stille. Vanligvis pleier folk å sitte i sofaene og på stoler langs med borda, mange stående med pilsen i handa. Jeg pleier å måtte sno meg gjennom folkemengden for å komme fram til baren. Jeg trur jeg har betalt femti kroners forskjell for den samme halvliteren her over årenes løp. Men på et punkt i løpet av kvelden slutter man å bry seg. Mye vil ha mer, og sjøl det er ikke nok. De tapper ølen, jeg tæpper kortet og kvelden fortsetter.

Jeg bestiller meg en øl. Det sitter noen få ved borda, men ingen jeg kjenner. Før møtte jeg alltid folk jeg kjente på Samfundet. I hver ei trapp, rundt hvert et hjørne venta en kompis

fra ungdomsskolen, ei venninne fra videregående. Mitt alderskull har saktens flytta vekk fra Trondheim. Det er noen få igjen, men de virker å ha holdt seg hjemme i kveld. Jeg setter meg ned i en av de sammensunkne sofaene og ser på *ungdommen* som driver forbi. Jenter som er et sminkelag unna blackface, karer som regner kaloritelling og proteinshakeristing som fritidssysler. Jeg ser på dem i en slags ovenfra-og-ned-forakt. Se, som de prøver, liksom. «Prøver du ikke du?» spør stemmen i hodet mens jeg sitter der i mi fineste skjorte, med nystelt hår og parfymelukta hengende tung i lufta.

Jeg siger sammen. Det er helt sant. Jeg prøver virkelig, jeg også.

Fredagskvelden er ikke lenger det den var. Kanskje er det for det bedre. Høsten 2021 var jeg på Samfundet nesten hver helg, både fredager og lørdager. Jeg banna pils og tilla meg en toleranse som ikke skulle gå an for en kar på min størrelse. «I kveld smeller det», pleide jeg si. Jeg vet ikke hva jeg sikta til. Det smalt aldri. Som regel drakk jeg meg bare usjarmerende full og tusla hjemover ved stengetid. Med alkoholen dunkende i huet, subbende over småstein, skuffet over at kvelden

med ei jente. Vi hadde godsnakka hele kvelden. «Hvor skal du nå?», spurte jeg og titta ned i øya hennes. «Jeg vet ikke helt», svarte hun, og holdt blikket mitt helt til jeg innså at hun visste nøyaktig hvor hun skulle, og at jeg skulle samme plassen. «Skal vi gå, da?», sa hun etter en stund, og jeg sa ingenting, bare strakk ut handa, som hun tok imot. Og så begynte vi å gå bakkene opp mot Tyholt, der jeg bor. Jeg sverger, Dusken, jeg var så lykkelig. Jeg kunne daa.

blei som den blei, og at jeg var den eneste som var skyld i det. Hjernen er aleine, som det sies.

«**It's getting faster**, moving faster now, it's getting out of hand» synger Ian Curtis i Joy Divisions «Disorder». Jeg blæsta den sangen hele høsten igjennom. Visst faen sklir det ut, Ian, følg med neste lørdag. Sjølforkanten og sjølmedlidenheten min kriga om sjølbildet mitt, og ingen av dem vant, men det var jeg som tapte. Jeg pleide å komme hjem på natta, bedrukken og i et sjølhatsk humør, stille meg foran det digre speilet på rommet mitt, sette «Disorder» på øra og bare la det stå til. «I've got the spirit, lose the feeling, let it out somehow».

På den tida var jeg helt ute av det. Ukedagene sklei forbi i påvente av at helga skulle komme, og når det igjen var mandagen, ville jeg bare at det hele skulle gjenta seg. Jeg brukte

kontaktnettett mitt for det det var verdt. «Ut i kveld?» spurte jeg. Det var det samme hvem som blei med, så lenge det var noen. Og noen var det alltid; noen som ville bånne pils med meg, noen som ville prate piss med meg og si ting vi egentlig mente, men ville angre på å ha sagt dagen etter. Jeg husker lite av den tida. Jeg trur det er for det bedre.

Jeg vet ikke hvorfor det blei sånn. Kanskje var jeg bare ensom. Jeg budde for meg sjøl, gikk på et studie der jeg ikke kjente noen og klarte ikke tillegge meg vaner som passa med det livet jeg ville leve. Jeg trente, men blei ikke større. Jeg satt på lesesalen, men blei ikke klokere. Jeg dro på byen, men traska aleine hjem ved stengetid. Det er ei stund sia, det går bedre nå. Men jeg kan fortsatt kjenne på det. Unge menns psykiske helse og *alt det der*.

Jeg har heller ikke vært helt uten lykke på Samfundet. En gang sto jeg utafør

Det blei ikke noe mer med det. Det blir det aldri. Jeg skjønner aldri hvorfor. En kveld var jeg på Edgar med en kompis. «Er ikke det venninna di?», spurte kompisen min. «Jo», svarte jeg og så henne stå i enden av lokalet med en annen kar. Jeg tok en sipp av ølen og så at hun saktens falt dypere inn i noe jeg ikke kunne dra henne ut av. Etter ei stund forsvant hun ut av rommet, med karen om armen. Jeg kjente hjertet mitt synke, allting veiende innover, til helvete med alt. Jeg bånna resten av glasset. «Faen, som du drikker, Helge», sa kompisen min. Jeg ga ham mitt breieste smil, flekka tannkjøtt og satte retning mot baren.

Jeg streifer innom Bodegaen. Alltid et streif, aldri et opphold. Sjøl her, i «the belly of the beast», er det folketomt i kveld. I lyset fra taket blir skitten i sofaen tydeligere, strippestengene fengslende og de svartmalte veggene klaustrofobiske. Kanye Wests «Power» runger over anlegget. «That that don't

kill me can only make me stronger», lyder det mens strobelyset faller over folkemengden som vokser seg større, som en løpsk kreftsvulst. Jeg ser jentene, jeg ser karene, og jeg ønsker dem lykke til med kvelden. Her nede finner dere sikkert det dere leter etter. Bodegaen har aldri vært for meg og kommer aldri til å bli det. Jeg sukker og går beseira ut døra og opp trappene. Sånn som

mange andre før meg og sikkert en hel del etter.

Det er enda lenge til stengetid. Jeg står i Rundhallen. Jeg ser dem som burde dra hjem fordi de har fått for mye å drikke. Jeg ser dem som burde dra hjem fordi de har fått for lite å drikke. I kveld er jeg sistnevnte. Jeg kunne kanskje kommet meg *opp i ringa*, helt

i meg halvliter på halvliter i påvente av at kvelden skulle ta av. Men jeg har vært ute en Samfundet-kveld før, jeg veit hva det går i, det er ikke verdt det. Jeg setter det tomme ølglasset fra meg. God natt, Samfundet, og takk for alle minnene. Måtte dette være åra jeg for alltid kommer til å lengte tilbake til.

-All kvensk litteratur er politisk

M. Seppola Simonsen hadde håpet på å få skrive den vanskelige andreboka i fred. Så vant poeten Tarjei Vesaas' debutantpris.

TEKST: Martin Tilrem | FOTO: Heidi Furre

Tarjei Vesaas' debutantpris for 2023 gikk i år til M. Seppola Simonsen for diktsamlingen *Hjerteskog // Sydänmettä*. Debutantprisen undersøker kvensk identitet og språkløshet gjennom poesi. Forfatteren erkjenner at hun har gjort seg til talsperson for kvener.

– Det gjør at man er nødt til å være opplyst om egen identitet. Majoritetsbefolkningen forventer at du skal være ekspert, mens det innad i det kvenske er rom for usikkerhet. Utad må man være ganske selvsikker, sier dikteren.

Seppola Simonsen er ikke i tvil om hvorvidt verket er en aktivistisk samling.

– Det er aktivistisk. All kvensk litteratur er politisk. Det er et valg man tar, og fordi kvensk er så politisk i dag, fordi det ikke er normalisert, så blir det et uttrykk for hvor man står i politikken. For meg er det et politisk valg å skrive om det kvenske.

En anerkjennelse av det kvenske

NRKs anmelder gikk i fjor så langt som å kalle diktsamlingen «et startskudd, for kvensk litteratur». Seppola Simonsen er takknemlig for påstanden og enig i at det har vært lite å hente.

– Det var veldig hyggelig. Det er sant at det ikke finnes så mye. Men siden samlingen min kom ut, har det blitt gitt ut flere kvenske bøker, blant annet Ingeborg Arvolas *Kniven i ilden*, som vant Brageprisen. Det er forhåpentligvis en bølge av kvensk litteratur på vei, men det er hyggelig å bli sett på den måten.

Å vinne Tarjei Vesaas' debutantpris er stas både for forfatteren selv og for det kvenske, mener Seppola Simonsen.

– Det føles så klart bra for meg som enkeltperson. Det er en anerkjennelse for meg som forfatter. Men det føles spesielt bra fordi det er en anerkjennelse av verdien i det kvenske. Det er stort og viktig at det kvenske blir ansett som verdig en sånn pris.

Ingen håndfast kulturarv

Diktene i *Hjerteskog // Sydänmettä* blander det norske og det kvenske språket. Seppola Simonsen forklarer at oppgaven var enklere å utføre innenfor poesien.

– Jeg valgte å skrive dikt over roman eller noveller nettopp fordi det var enklere å gjøre det på den måten. Å bruke det kvenske språket gjorde det mulig å fortelle om det kvenske, uten å måtte henvise til noe håndfast.

Det er nettopp mangelen på noe håndfast som skaper problemer. Derfor ble språk et viktig verktøy.

– Kvensk har mangel på materiell kulturarv på grunn av fornorskingspolitikken. Samtidig er det noe poetisk ved det kvenske språket. Det kan brukes på forskjellige måter og kan henvise til ting vi ikke har ord for på norsk. Så det var en kilde til inspirasjon; det gir diktene noe norsk ikke kan.

Poet og heltidsstudent

Seppola Simonsen studerer til vanlig master i miljø, utvikling og kulturell forandring ved Universitetet i Oslo. Til daglig er det studiene som kommer i første rekke.

– Studiet er prioritert. Det kommer bølger hvor det er mer travelt, som i eksamensperioden. Så har jeg tid til å skrive ellers.

Til tider har det likevel vært travelt å være både fulltidsstudent og Vesaas-debutant.

– Jeg har fått formidle samlinga på festivaler og arrangement, noe som har vært vanskelig å kombinere med studiehverdagen. Jeg har tatt nattoget både opp til Trondheim og hjem igjen, for å rekke forelesning tidlig på morgenen.

Den vanskelige andreboken

Nå ser Simonsen mot framtiden.

– Jeg har blitt en kvensk forfatter. Alt jeg skriver videre, blir kvensk av den

grunn. Men jeg vil skrive om andre temaer også.

Poeten vil gjerne utfordre seg selv ytterligere.

– Jeg vil utfordre meg selv med å skrive andre ting. Det er klart at jeg føler på presset nå, fordi jeg vant debutantprisen. Men jeg prøver å ikke tenke for mye på det og vil skrive noe annerledes, så jeg slipper å leve opp til egne prestasjoner.

Andreboken skulle gjerne vært skrevet uten all oppmerksomheten som følger det å vinne Tarjei Vesaas' debutantpris.

– Den kommer ikke til å fly under radaren, nei.

For radikal for mine medstudenter

CECILIE
BJØRNSDOTTER
RAUSTEIN
Korrektursjef i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Cecilie Bjørnsdotter Raustein

På norsk har vi to likeverdige skriftspråk og et hav av muligheter. Sjøl har jeg blitt mer og mer glad i det kjipest av de to, nemlig bokmålet. For det trenger ikke være så tørt og livlaust som en ofte ser det, men det var det ingen som lærte meg på skolen.

Radikalt bokmål er kult, og dessuten fullverdig bokmål. Vi sier gjerne at dialektene står sterkt her til lands og liker å tru at vi er språklig bevisste og ikke ser ned på en minister med anna talemål enn du får av å vokse opp på Vestkanten. Da er det på sin plass at vi behandler folks valg innafor et skriftspråk med den samme respekten.

Som korrektursjef for Studentmediene i Trondheim har jeg fått høre folk kalle det radikale bokmålet uakademisk, utenfor normalen og lite seriøst. At jeg

Inspirert av oppheta diskusjoner kring mine radikale valg vil jeg slå et slag for å leike mer med det daukjedelige bokmålet.

innehar dette vervet, er sjølsagt ikke noe jeg skjuler for mine venner. Det gjør at jeg stadig får høre ting som «du bør sjekke rettskrivinga her» eller «når begynte dere å skrive på dialekt?».

Det er absolutt en heil del skrivefeil på underdusken.no, men det er lov å skrive «Pirum si første plate sia 2018» og verken dialekt eller nynorsk å skrive «jamvel kvite kyr er fine». Du kan gisse hvilken som faktisk er henta fra nettsida vår. Poenget er at dette er akkurat like normert bokmål som «Pirum sin første plate siden 2018» og «til og med hvite kuer er fine».

I 2002 fjerna Stortinget tilnæringsparagrafen, den som skulle føre bokmål og nynorsk nærere hverandre. I 2005 fulgte ei rettskrivingsreform for bokmålet, der en del nynorskne former ble fjerna. Det vi står att med etter denne, er likevel stor valgfridom og en haug jamstilte former. Det er altså ikke hovedformer og sideformer,

men fridom til å leike og utforske og finne sin stemme innafor et av de fine skriftspråka våre.

I Under Dusken sin nye språkmal av 2022 står det radikale bokmålet sterkt. Vi vil vise at radikal bokmål er like seriøs og anvendelig som konservativt og moderat bokmål. Det er få ting som får mitt eige nynorsk hjerte til å blø mer enn å høre om folk som ikke sjøl fikk velge hvilke nynorskformer de ville bruke på skolen. Men det virker som bokmålsbrukere har enda mindre kunnskap om fridomen som ligger i bokmålet enn i nynorsken.

La oss leike med språket og utforske bokmålet. Da må vi òg lære hvor mye leik det faktisk er rom for. Jeg håper barn på skolen får lære mer om fridomen i skriftspråka enn jeg gjorde, og at flere slik kan finne gleden som ligger i språklig utfoldelse. Og så må voksne vokse opp, bli mindre elitistiske og lære seg å respektere oss radikale.

Synt-sommerfuglen Wendy Carlos

En fortryllende fortelling om hvordan pioneren Wendy Carlos utløste en sommerfugleffekt i syntverdenen.

TEKST: Malin Isabel Disco Guleng

Wendy Carlos sin musikkatalog er kanskje ikke den tankene dine umiddelbart flyr til når det snakkes om elektronisk musikk og bruken av synthesizer. Spesielt når mye av musikken ikke er lisensiert for digital distribusjon og strømming. Likevel er det få som har vært like innflytelsesrike som komponisten bak musikken til blant annet *The Shining*, *A Clockwork Orange* og *TRON*. Nytenkende piano og innovative lydinstallasjoner førte nemlig til at unikumet ikke bare forandret musikernes tilnærming til det kreative instrumentet, men også ble den første transpersonen til å vinne en Grammy.

Magiske Moog

På 60-tallet går den utrolige komposisjonstudenten Wendy Carlos på Columbia University i New York. Oppvokst som et klassisk eksempel på en skapende stjernelev som også allerede som 14-åring bygget sin egen PC, har Carlos bakgrunn i både fysikk og musikk. Gjennom skolens Electronic Music Center møter hun flere viktige karakterer som spiller sentrale roller i hennes musikkhistorie. Et vennskap blomstrer mellom Robert Moog, teknologen som snakker musikk, og Wendy Carlos, musikeren som snakker teknologi. Slik ender vår gode synt-heks opp med å bidra i utviklingen av Moog-synthesizeren, Robert Moog sitt første kommersielt tilgjengelige keyboard.

Med sin egendesignede utgave av Moog-synt starter Wendy Carlos den store reisen mot populariseringen

av den. Lenge sto synthesizeren i fare for å forbli et slags mystisk, gåtefullt fenomen som for det meste ble anvendt i eksperimentell musikk, og gjerne i bakgrunnen. Carlos' tilnærming satte derimot instrumentet i sentrum av lydbildet og det ble brukt som det fremste musikalske verktøyet for komposisjonen.

Bach og trans-forbilde

I 1968 ga hun ut *Switched-On Bach* sammen med medprodusent Rachel Elkind, et album som inneholder flere av stykkene til Johann Sebastian Bach spilt på en Moog-synthesizer. Litt uforventet ble albumet en kommersiell og kritisk hit. Med en nummer-ti-plassering på den amerikanske Billboard-listen og over én million solgte kopier var det ingen tvil om at Wendy Carlos hadde satt sitt preg på musikkverden. Den utfordrende, elektroniske tolkningen av de klassiske låtene på utstyr bygget av Carlos selv fungerte som en forrykende fremvisning av hva en synt faktisk kunne brukes til. Flere store musikere, som disco-kongen Giorgio Moroder, trekker frem *Switched-On Bach* som ett av albumene som har påvirket deres egen syntbaserte musikk. Også

innovatøren av MIDI, Dave Smith, lot seg inspirere av Wendy Carlos.

Parallelt med den musikalske utviklingen foregår det minst like overveldende ting inni Wendy Carlos. Født som gutt slet Wendy, da under navnet Walter, med den kjønnsbinære strukturen i samfunnet rundt henne. Til tross for hennes sterke overbevisning om at hun var jente, ble vanskelige tanker og følelser gjemt bort til fordel for det intense fokuset på musikk. I 1979 skapte Carlos mye oppmerksomhet og bevissthet for transpersoners rettigheter da hun offentlig i Playboy Magazine fortalte at hun hadde levd som kvinne siden 1968.

Wendy Carlos, musen bak MIDI, ga synthesizeren en etterlenget revolusjon som vant henne hele tre Grammy-priser. Trenger du et forbilde som er både komponist, produsent, syntnerd, kvinne, transperson og sykt kul – vær så god!

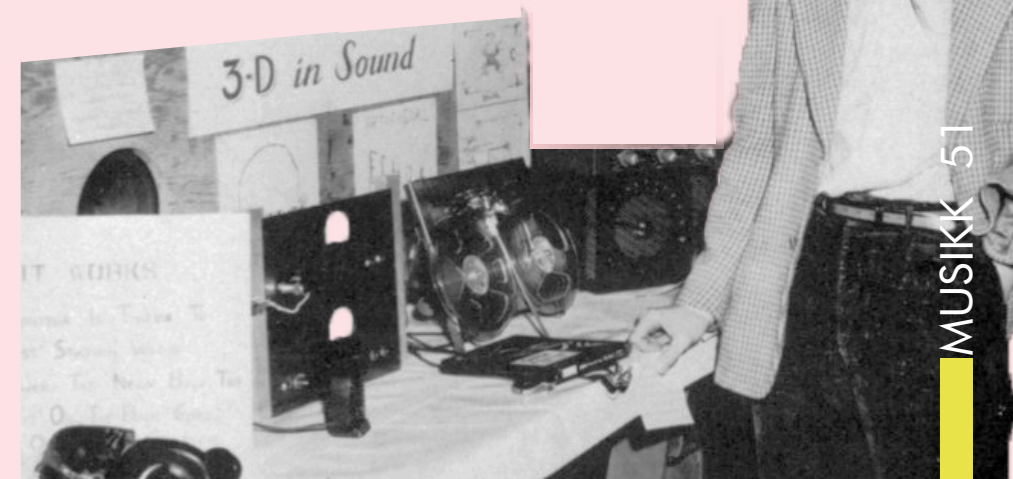

FOTO: Brace Yourself Records

Machine Like Me er en utgivelse som er like skakk som den er forunderlig.

TEKST: Simen Almaas

Siden 2021s How To Move har Nuha Ruby Ra trollbundet flere med sin eklektiske stil. Artisten fra London kan best beskrives som en pønker i heksedrakt der hun manøvrerer et lydunivers som likner en Frankenstein-hybrid av syntpop, elektronika og støyrock. Tung bass, angstfulle melodilinjer og en god dose svart magi gjør EP-en *Machine Like Me* til en sterk og (over)naturlig oppfølger.

Skiven åpnes til dunkel undergrunnsrave i «My Voice», som i stor grad setter føring for resten av EP-en. Til et tørt statisk bassriff manes vi gjennom spindelnev og kravlende edderkopper mens ekkoet av Ruby Ras skrik rikosjetterer imellom huleveggene. Fryktinngytende er også

«Self Portraiture» som følger opp med mekanisk gitarspill og hypnotiserende rytmikk. Om det ikke var svimlende nok fra før, forsterkes inntrykket ytterligere av sirener og surfgitar som sirkler rundt hodet lik en sjøsyk måke.

«**6 in The Morning**» drives taktfast av gårde til marsjerende trommer og er som lydsporet av en stigende hodepine. Som når man pirker av et plaster, økes intensiteten i takt med døsige blåsestøt som langsomt eser ut i en støyende kakofoni. Videre ledes vi inn i den smått langtekkelige og forvirrende fjerdelåta «Slicer». Her blir det likevel full halloweenstemning i det en forvillet Ruby Ra, som ikke vet hvor

hun befinner seg, akkompagneres av en fjern lyd av en elektrisk sag.

Machine Like Me er en EP som oser av spennende teksturer og detaljert produksjon. «Rise» er en av EP-ens desidert ræste låter og byr opp til en djevlesk dans ikke en gang «Fanitullen» kan måle seg med. Ruby Ra viser også stor formidlingsevne: fra eksplosive hyl til manisk nynning.

Med en flørt for det okkulte er *Machine Like Me*, i den grad muggen kjellertrekk kan kalles det, et deilig friskt pust. Nuha Ruby Ra mestrer igjen å røre sammen et sammensurium av teksturer og kløktige tekster i et velsmakende heksebrygg. Samtidig er EP-formatet et som med sine begrensninger ikke helt får plass til det narrative jeg er sikker på at Nuha Ruby Ra kunne lagt frem.

MACHINE LIKE ME

FOTO: Yaya Tova

Herman Dune er enda en amerikansk skald med smigrende tekster, melodier og pionérånd. Det 21. århundrets Dylan på flyttefot.

TEKST: Herman Østby

Hver gang en gitar plukkes opp, kan det alltid gi muligheten til å skape en ny Dylan, en ny Paul Simon, en ny Johnny Kontant eller en ny Van Morrison. Eller kanskje bare muligheten til å skape en ny dikter, et levende bilde på americana! Herman Dune er et godt eksempel på hvordan visesanger, americana og den reisende låtskriveren fortsatt lever i beste velgående, enten det er i California eller Paris. *The Portable Herman Dune, Vol.2* er en ordentlig lekker reisedagbok.

Albumet starter rett på det levende og lengtende med «My Home Is Nowhere Without You», der spanske gitartoner, kontrabass, fele og Dune sin vokal forteller om lengsel. For alt han gjør, er å lengte til noen, akkompagnert av et vakkert refreng til å male pittoreske, oransje flammende bilder.

Dune er på reisefot med svingende gitar på «Life on the Run». Med vind i håret skildrer han fra forskjellige kåker og uroligheten av å være strandet i byen der han nesten roper «I come alive on the road». Vi kan hoppe over til «Time of Glory - NYC», der rare fløyter lyder harmonisk med gitaren som klimprer et narrativ om å sove i fremmede senger, shredde på ukuleler, røyke hasj fra Oregon og lyve for moren din fordi du ikke har råd til kaffe.

Det er litt sørgmodig, men likevel ikke fullt bravur for tårene med «By the Door of the Temple». Når det er sagt, hører man det melankolske i teksten:

«A sticker on your notebook. Says; «No more!». What is it written about? Is that about me?». Lekre gitarakkorder med tyngde fra bassen som lokker skyene på den gråsvarte himmelen med bryggende regnfall til å gråte. Her svinger det fort over til det optimistiske med et fantastisk refreng på «With a Fistul of Faith», der ukulele, mandolin, gitar og elbass skaper ekstase sammen med Dune og Julie Doiron.

Dune er i samme territorium som forrige plate med samme navn (*The Portable Herman Dune, Vol.1*), men likevel så er ikke alt resirkulert. Han har friske tekster med stort omfang av bilder og fantaster som drømmer om å snart komme til statene for å svi gummi og lytte til røkte røster som forteller om svunne tider.

THE PORTABLE
HERMAN DUNE

FOTO: American Dream Records

En romsterende cellist med skiftende radiosekvenser.

TEKST: Herman Østby

Du er meget dyktig, du, Lia Kohl. Her har du et nytt album. Et meget vakkert album. Et litt sånn nostalgisk album. Du, som er komponist fra Chicago, cellist som jobber i jazzen, rocken og den eksperimentelle sfæren. Du som lager hverdagen om til lyd, lyd om til hverdagen og et klenodium av et album. Hva er det *The Ceiling Reposes* vil med oss?

«**in a specific room**» starter med radioklipp, med dette sitatet: «You can hug, sort of a random stranger, but you would never look into their eyes». Men hvorfor? Klimpring på cello, vekkerklokkers pling og bakoversynt. Kohl skaper et rom av barndom og nostalgi.

«**sit on the floor and wait for the storms**» låter med cellovibrasjoner og sirkelsagbevegelser i strykeren, kazoo og en gyngende syntvegg. Lydbildet

gir assosiasjoner til at det bygges opp til en storm. Floden kan være det som ventes. Ingenting blir likevel kaotisk ved slutten, alt forblir porselensaktig.

«**when glass is there, and water,**» tar igjen i bruk radiosekvenser. Denne gangen med et uavbrutt kor med hvit støy. Deretter cello med pizzicato, lyden av glass og en tykk tåkevegg av monokromsynt. Tittelen er avbrutt, men hva menes med kommaet? Er det noe mer her? Et minne til? Er det noe man venter på blant måkelydene? Deretter skifter man mellom en banjo og mandolin som skiller oss fra sjøen. Blokker av synter. Spørsmål som ikke besvares, men gir mange kreative spillopper i hjernekarbonaden.

«**or things maybe dropping**» starter med lydbølger gjennom vann. En pianoklang som flyter og en saksofon som sporadisk skyter i bakgrunnen. En porselenskopp som slås på, akkompagnert av tykke dunk. Lyden beveger seg fremover. Lyden oppfører seg som dråper. Eller tårer? Sørgmodig og vakkert? Begge for deg.

«**the moment a zipper**», blipp, blopp. Gamle arkadebølger av lyd. Videospill. Cello som lager lange penselstrøk. Ut og inn av bildet med støy, hvitstøy og lakenstøy: myke dirr.

Albumet er åpent for tolkning. Er *The Ceiling Reposes* lyd for lyden selv, en reisedagbok eller mimring over tragedier, nostalgi, naturen sitt forfall. Dette er meget godt håndverk av Lia Kohl og anbefales til alle som liker drømmedagbok-, collage-, ambient- eller bare musikk.

FOTO: Ilian Tape

Støvete ambient tekno: ørkenrotte-klubbing i Torino-stil.

TEKST: Herman Østby

Andrea har vært innom sjangrene IDM, varehus-tekno og house, men bygger på 90-talls breakbeat for å skape sin egen sound. Han bygger videre på lydlandskapet fra hjembyen Torino. Det kan man høre på det post-industrielle teknologiske uttrykket. Det er kanskje derfor det er trekk av løse harmonier og abstrakte lyder. Tunge kicks låter glatt, skarpt og nesten som en ørken av ambiente teksturer. *Due in Color* har teknobangere, reisemusikk-potensial og eksperimentelle teksturer som kan utfordre og oppmuntre til å høre på platen.

Du kan høre tydelig at noen låter av Andrea er spesifikke klubbangere, mens andre er mer eksperimenter med teksturer og klangfarge. Det sistnevnte gjelder for første låt «Jaim» og er et spennende utgangspunkt for platens helhet. Her er det litt flytende klanger, sammen med dråpe-effekter og reverb,

avbrutt med akustiske trommerytmer og bass.

Neste låt «Audieze», nesten «Audience», siden den her passer tydelig på dansegulvet. Et gjentakende bip flyter i kosmos, men følges deretter av et gjentakende ostinat på bassen og skikkelig avslappende trommer som treffer akkurat i riktig øyeblikk. Låten «Ress» tar litt av de tidligere tilfellene, men er mer direkte, med et trommesett som meier seg frem i lydbildet og etterlater tomrommet til å fylles av glitter og tykke syntvegger.

Noen ganger kommer ørkenbildet frem, andre ganger kommer Torino-sounden frem. Med låter som «Remote Working», der tunge pad-rytmer og pulserende synter avbrytes av skarpe eller bløte synter. Videre følger lydbildet med «Silent Now» som begynner med en fade fra en skikkelig grumsete bass

som sprer seg i lydbildet. Klaskende rytmer og orgellignende synter fletter musikken fast til ørekanalene dine. Skikkelige nikkevrikkere!

Andre halvdel av platen mister litt futt, men tar seg opp med låter som «Dove Mai», «Chessbio», «Hazymo» & «Am Der». Hele opplevelsen avslutter med en skikkelig søt, søvnlignende, ambient-inspirert låt. Piano og virrende, durende synter gjør hvertfall anmelderen sentimental og melankolsk.

Når alt kommer til alt, har Andrea med *Due in Color* skapt et album for enhver som enten liker tekno, ambient, eller elektronisk musikk. Kan man klage på at det kanskje blir litt eklektisk med hensyn til blandeforhold mellom sjangrene? Nei! Her viser variasjonen til et stort spekter av talent fra Andrea.

Spitposten

Spit; frå lågtysk: erting, krenking, spott - Trondheims løgnaste presse

VERDENS MINSTE STØRSTE FESTIVAL HAR FÅTT NY PRESIDENT

Flere av landets aviser har skrevet om hennes navnesøster den siste tiden. Du vet, hun som danser over himmelen. Etternavnet er Borealis. Men ISFiTta Aurora Kolstad er bare ute etter makt. Eller PWR, som ungdommen sier (????).

Bare to år til alle trenger å lære hva ISFiT egentlig er igjen.

Registrerer...

... at Mummi er min muse
... at alle biologistudenter har trips
... at hvem spiser geitramsen?
... at knock with klubba
... at medicine has gone too far
... at we have it in box
... at hvordan ville DU kranglet utafør en nattklubb i Berlin??
... at musebiter
... at filosofigutt vet
... at viktig å erklære krise igjen og igjen
... at Snorre Valen på fyllaaaaa
... at gikk dere for å kaste glassfat???
... at fitteblekkaredaktør er fan
... at slide into them DMs
... at hvis Snorre Valen ser dette, ta kontakt!!!!
... at men Audun Lysbakken er kjekkere
... at hva med Moxy?
... at Bård Hoksrud, da!
... at vi elsker hvite menn <3
... at Abid Raja????
... at his hips don't lie, men læll
... at jeg hadde ikke vært skuffa om typen så ut som Borten Moe om 30 år.
... at Bent Høie er daddy
... at hullet er murings
... at oljepenger sponser i vest
... at heldigvis kan vi fortsatt få de penga
... at ting hadde blitt som i øst ellers
... at Samfundestyret og deres nærmeste venner er mot klimaendringene
... at som NTNU-styremedlem har jeg endelig tid til å drive en heiagjeng!
... at prislappen på våre prinsipper er øl
... at er VI klimakrisen?
... at mmmmmmm smaker svart
... at får vi fortsatt nybygg equinor-senpai? *tihi*
... at ««eNerGiSelSkap»»
... at kutt kostnader, kutt ARK

... at på tide å våkne opp
... at Norge bevarer regnskog i andre land
... at så lenge daddy equibabe kan fracke der
... at frack me instead equidaddy
... at den norske spagaten
... at spre beina dine for staten
... at møt min nye fæffæ: 1975
... at kan ikke bare 1975 sponse oss
... at Venstre fantaserer om grønne ting
... at det når nok ikke 4.0% Guri
... at fleksitarianer er for cringe
... at synd at klimakrisen ikke er viktig nok
... at join min onlyfans for å støtte saken
... at bryr oss mer om Samfundet enn verdens undergang
... at det er jo faktisk ingen annen måte å se på dette
... at hvis du mener noe annet, er du en hykler
... at hvis vi bare ditche Equinor, så er det jo helt sikkert det som skal til for å løse klimakrisen
... at så viktige er vi faktisk for at oljeutvinning fortsatt skal kunne pågå
... at sjukt radikalt å fortsatt ville ha oljepenger
... at menn burde være glad hvis en kvinne er hyggelig med dem

Kvinnene tar over – bare ikke på talerstolen

På det historiske Samfundsmøtet den 25. mars, ble det diskutert lenge, bare ikke av kvinnene, skal vi tro møtekritikerne.

– Jeg har hørt noen tro at det var kvinner på talerstolen, men jeg har ikke hørt noen av dem si at de identifiserer seg som kvinner, så hvorfor skal jeg anerkjenne dem som det, sier en av kvinnene som var i salen.

Kvinnene er rett og slett for opptatt med å være ledere, viser det seg. Med sittende KUKESjef og nye kvinnelige ledere for både ISFiT, Studentersamfundet og NTNU, er det nå bare kvinner i toppen der det betyr noe.

Vi tar en prat med Mortenius Eidsvog Altforlangeordthe, leder av Studenttingen på NTNU, om fenomenet.

– Kult med blødere i posisjon, selv om jeg ikke føler at det har vært guttastemning fra før, sier han mens han vifter med hånda.

Sammen med velferdstingsleder Øy Stein representerer han de irrelevante studentlederne, ifølge Une Ondsrud.

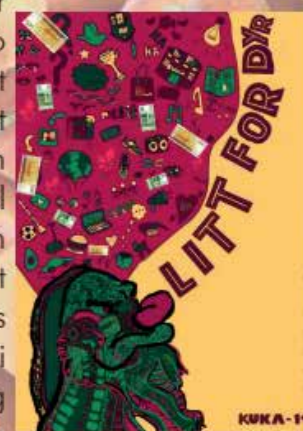
– Det er vi på Samfundet som er representative, vi som er studentstemmen og vi som løfter studentpolitikk. Jeg gleder meg til noen endelig vil snakke om studenter og boligpolitikk på nasjonalt nivå, nå som jeg skal på landsmøte med Norsk studentorganisasjon.

Vi har gravd etter litt sort gull i arkivet vårt og vil med dette spille inn de samme forslagene som i niende utgave i 2019 til KUKEstyret for KUKA-23.

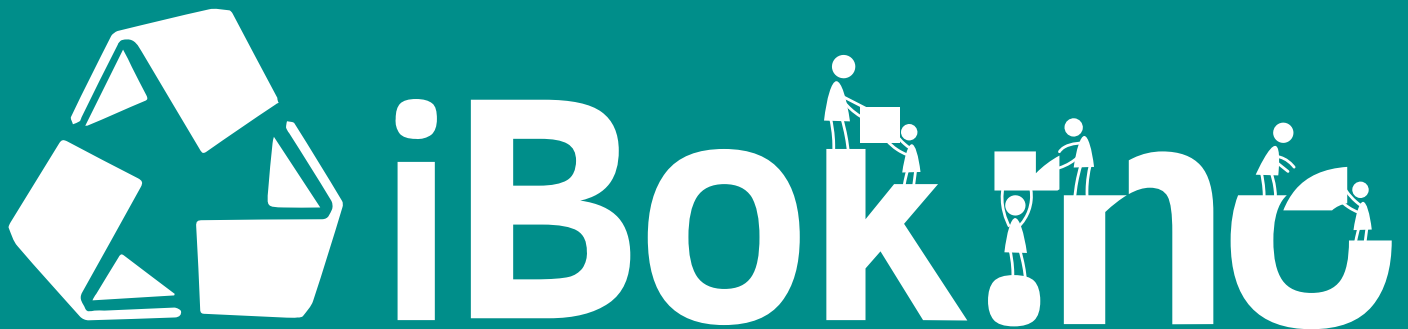
Våre forslag til KUKENavn

Litt-for-dyr
Tom-peng-pung
Hva-sa-du
Føkk-mil-jø
Selg-oss-ut
Eq-ui-nor
Al-ess-o
Na-zi-fest
Yo-lo-caust
Stor-platt-form
Ol-je-søl
Dag-herr-em
Høy-pro-fitt
Cash-less-less
Cash-mon-i
Cash-ls-King
Tjuv-par-ring
7,1-mill-pro-fitte
Foræ-der-barn

HOT TIP: Slå opp på side 13 i Fitteblekka og bytt ut ordet "eksamen" med "sex" i hete innlegget for å finne ut hva Morten egentlig prøver å si!

Laget av og for studenter

Kjøp og selg pensum
på iBok.no